

Gemeente Simpelveld

Beleidsnota

Jeugd- en jongerenwerk

september 2006

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Inleiding	3
Hoofdstuk 1: Het jongerenwerk en haar doelen	4
1.1 De doelgroep verder bepaald	4
1.2 De doelstelling	5
Hoofdstuk 2: Cijfers, getallen en andere gegevens	8
2.1 Enkele algemene gegevens	8
2.2 Cijfers m.b.t. de leefbaarheid en mogelijk verband met jongeren	8
2.3 Eerste gegevens uit veld –en netwerkonderzoek	10
2.4 Samengevat	14
Hoofdstuk 3: Enkele aandachtspunten	15
3.1 Er is meer dan alleen maar Jongerenwerk	15
3.2 Jongerenwerk en de Wmo	16
3.3 Tijden veranderen	18
Hoofdstuk 4: Mogelijke aanpak en de keuzes	19
4.1 Beleidsmatige keuzes	19
4.2 Activiteitengerichte keuzes	23
Hoofdstuk 5: Aan de slag	26
5.1 Fase 1: een wederzijdse kennismaking	26
5.2 Fase 2: werken aan een wederzijdse vertrouwensrelatie	27
5.3 Fase 3: de structuur vormgeven	29
5.4 Fase 4: onderhouden	30
Hoofdstuk 6: Wat kost het?	32
6.1 De jongerenwerk(st)er	32
6.2 De activiteiten	34
6.3 Andere kosten	35
6.4 Niet vergeten!!	36
Hoofdstuk 7: Conclusies en aanbevelingen	37
7.1 Uren inzet jongerenwerk	37
7.2 Budget Jongerenwerk	38
7.3 Voorzieningen t.b.v. Jongerenwerk	39
7.4 Ter afsluiting	40

VOORWOORD

Eind 2005 is Impuls Kerkrade benaderd door de gemeente Simpelveld met de vraag om mee te denken over een plan van aanpak voor het op te starten Jongerenwerk in de gemeente. Overeengekomen werd dat een tweesporentraject gevolgd zou gaan worden waarbij enerzijds een ervaren jongerenwerker uit Kerkrade per direct de jongeren van Simpelveld en Bocholtz zou opzoeken en contact zou leggen met enkele bekende groepen "hangjeugd". Tegelijk is een andere jongerenwerker aan de slag gegaan met het verzamelen van gegevens en signalen die uiteindelijk als voedingsbodemp dienen voor de keuzenotitie zoals deze nu voor u ligt. De keuzenotitie moet op haar beurt weer als onderlegger dienen voor het vast te stellen jeugdbeleid in Simpelveld voor de langere termijn.

Het opzetten van deze keuzenotitie was niet mogelijk geweest zonder de hulp en aansturing van Miranda Reitz-Vollema en Paul-Jan Heijnen (gemeente Simpelveld), Pierre Winkelmolen (manager JJW Impuls Kerkrade), Iris Gasterich (Jongerenwerk Impuls Kerkrade), de jongerengroep uit het park achter het gemeentehuis, de skategroep uit Bocholtz en alle andere mensen die hun ervaringen en ideeën met ons hebben gedeeld.

Remko de Jong

Jeugd/ jongerenwerk
Impuls Kerkrade

INLEIDING

In 2004 heeft de raad van de gemeente Simpelveld, in het kader van het saneringsplan, besloten om met ingang van 2006 te starten met de uitvoering van jeugd- en jongerenwerk met de sociaal-culturele insteek (welzijnswerk). De benodigde financiële middelen hiervoor zijn beschikbaar door herallocatie binnen programma 5 “Jeugd en jongeren”.

Als onderlegger voor het ambulante deel (uitvoering) dient deze beleidsnotitie. Het doel is dan ook om een richting te schetsen waarbinnen het jeugd- en jongerenwerk vormgegeven dient te worden.

Het jeugd- en jongerenwerk maakt deel uit van het totale jeugdbeleid. Binnen dit laatste beleidsveld vallen ook nog de volgende velden:

- onderwijs
- kinderopvang
- peuterspeelzaalwerk
- leerlingenvervoer
- leerplicht- en begeleiding
- speelterreinen en recreatievoorzieningen
- jeugdgezondheidszorg
- openbare orde en veiligheid

Binnen deze gemeente is geen overkoepelend jeugdbeleid geformuleerd. Uiteraard bestaat er voor elk afzonderlijk beleidsveld een eigen gemeentelijk beleid, waarbij op een aantal vlakken regionaal uitvoering wordt gegeven. Te denken valt aan de onderwijsbegeleidingsdienst en de uitvoering van de leerplicht. Ook op het gebied van de jeugdgezondheidszorg wordt op regionaal niveau afstemming gezocht.

Het terrein “Jeugd en jongeren” is een dynamisch beleidsveld: op dit moment wordt de omslag gemaakt naar het brede school concept. In de kern Bocholtz is dit al gerealiseerd, en voor wat betreft de kern Simpelveld bevindt zich deze ontwikkeling in de voorbereidende fase. Op het gebied van de jeugdgezondheidszorg wordt fors ingestoken op preventie: sinds een aantal maanden is er een zorgteam 0-12 jaar actief dat de ontwikkeling van kinderen volgt. Ook wordt de komende jaren een project gericht op school, voeding en bewegen uitgevoerd.

De bovengenoemde zaken zijn nog maar een deel van hetgeen er momenteel op het gebied van jeugd en jongeren wordt uitgevoerd. Dit beschouwend is geconstateerd dat er de afgelopen jaren te weinig aandacht is besteed aan het jeugd- en jongerenwerk. Met deze notitie wordt dit hiaat, gefaseerd aangepakt. Dit laatste hangt nauw samen met de op dit moment beschikbare middelen.

In deze notitie wordt een aantal zaken uitgewerkt en toegelicht. Hoofdstuk 1, 2 en 3 geven de diverse achtergronden weer: wat is het doel? Welke bevindingen zijn er al uit het ambulante werk? En wat verstaan we nu precies onder Jeugd- en jongerenwerk? In hoofdstuk 4 worden de verschillende beleidskeuzes uitgelegd, waarbij in hoofdstuk 5 de fases worden beschreven die te onderscheiden zijn. Hoofdstuk 6 beschrijft de te maken kosten: deze zijn afhankelijk van de beleidskeuze die gemaakt wordt. En in het laatste hoofdstuk worden voorstellen gedaan voor de komende jaren.

HOOFDSTUK 1: HET JONGERENWERK EN HAAR DOELEN

Het jongerenwerk kent een veelvoud aan vormen, methodieken, leeftijdscategorieën en even zoveel doelstellingen. Deze zaken zijn evenwel onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het bevorderen van zelfredzaamheid onder tienermoeders vereist immers hele andere methodieken als de integrale aanpak van een groep overlastige jongeren. Toch is er één algemeen geldende doelstelling van het jongerenwerk die als een rode draad dwars door alle methodieken, werkvormen en doelgroepkeuzes heen loopt.

Jeugd- en jongerenwerk ondersteunt mensen in hun proces naar “volwassen worden”.

Met deze doelstelling als enige restrictie zouden alle jongeren in Simpelveld en Bocholtz binnen de doelgroep van het jongerenwerk vallen. Zonder mensen resoluut uit te willen sluiten van een gemeentelijke voorziening als Welzijnwerk zal de doelgroep toch specifiek en dus kleiner gemaakt moeten worden omdat:

- Een dergelijk grote doelgroep niet werkbaar is al was het alleen maar vanuit het kostenperspectief.
- Wensen en behoeften van een te weinig specifieke doelgroep lopen zover uiteen dat onmogelijk met iedereen rekening kan worden gehouden.
- Een groot deel van de jongeren is gelukkig voorzien van deze *ondersteuning* zonder de bemoeienis van het Jongerenwerk. Denk hierbij aan een stabiel gezin en een sterk sociaal netwerk.

Er zullen dus doelgroepkeuzes gemaakt moeten worden die enerzijds zorgen voor een handelbare doelgroep zonder anderzijds behoeften uit te sluiten.

1.1 De doelgroep verder bepaald

Jongeren:

De jongeren zoals bedoeld door de gemeente Simpelveld met betrekking tot de aanpak jongerenwerk Simpelveld zijn in de leeftijd van 12 tot 23 jaar. Volgens de laatste gegevens gaat het hier om zo'n 1500 jongeren.

Verdere kenmerken:

Jongeren tussen de 12 en 23 jaar staan over het algemeen midden in het leven, hebben een druk sociaal leven, een relatie met ouders, gaan naar school of werk en zijn op zoek naar grenzen en mogelijkheden. Zij ontwikkelen zich in onze maatschappij vanuit hun leefgebieden die een belangrijke basis vormen, een vangnet bieden en de grenzen aangeven. De 8 leefgebieden voor jongeren zijn: Familie, Gezondheid, Wonen, Scholing, Werk, Financiën, Vrije tijd, Politie en Justitie.

Een jongere waarbij alle acht leefgebieden naadloos op elkaar aansluiten en naar volle tevredenheid functioneren zou in theorie een modelleven leiden. De realiteit leert ons dat jongeren vaak op één of meer van de gebieden met problemen of tekortkomingen kampen. We spreken dan van een uitval op één of meerdere leefgebieden.

Vanuit de visie van het Sociaal Cultureel Werk beschikt een groot gedeelte van de groep jongeren over een omgeving die kan voorzien in hun (latente¹) behoeften. Zij kennen een uitval op maximaal één á twee leefgebieden. Het gaat thuis misschien dan niet zo lekker maar de overige leefgebieden functioneren zo sterk dat deze de missende functies in de thuissituatie grotendeel kunnen “aanvullen”. De ondersteuning in het proces naar volwassen worden komt uit de directe omgeving, de leefgebieden en is altijd bij de hand. Het Jongerenwerk zal hierbij niet óf slechts marginaal van meerwaarde zijn waardoor we deze jongeren met een gerust hart buiten de doelgroep mogen houden.

Daarnaast is er een (gelukkig) vrij kleine groep waaraan het Sociaal Cultureel Werk alleen geen afdoende aanvulling/ ondersteuning meer kan bieden. Kenmerkend is de uitval op minimaal 4 leefgebieden. Deze jongeren hebben meer nodig dan alleen ondersteuning, zij hebben hulp en sturing nodig. Deze hulp komt, afhankelijk van uitval op welke leefgebieden, voornamelijk van Bureau Jeugdzorg en/of het medisch circuit. Wanneer er behoefte is aan sturing dan zal deze geboden worden door Politie en Justitie. De ervaring leert dat beide trajecten vaak (langdurig) naast elkaar lopen gedurende het proces van deze jongeren naar het volwassen worden.

Jongerenwerk zal om haar doelen te verwezenlijken, bouwen en werken aan een vertrouwensrelatie met de jongeren die een basis biedt om open en eerlijk met elkaar te praten. Binnen deze relatie en de gesprekken is het niet altijd eenvoudig de grens tussen Hulpverlening en Sociaal Werk te onderscheiden.

Mensen met een grote (latente) behoefte aan hulp, zijn vaak mensen met uitval op meerdere leefgebieden, hebben de neiging deze te zoeken bij de meest laagdrempelige aanbieder. De Veldwerker doet er dan ook verstandig aan deze mensen vroegtijdig te herkennen en op afstand te houden om niet in een relatie van claimgedrag en teleurstellingen terecht te komen waarbij ook het risico bestaat de bestaande hulpverlening voor de voeten te lopen.

De doelgroep van het jongerenwerk in Simpelveld zal dan ook bestaan uit jongeren die geen of slechts gedeeltelijk deel uitmaken van bovengenoemde groepen. In de praktijk zal het onmogelijk blijken mensen die niet binnen de doelgroepomschrijving vallen te weren en te negeren maar zij zullen buiten het directe gezichtsveld van de Jongerenwerker blijven.

De doelgroep

Jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar uit de kernen Simpelveld en Bocholtz die een uitval op maximaal 3 á 4 leefgebieden kennen en in groepsverband zichtbaar op straat aanwezig zijn.

1.2 De doelstelling

Zoals al eerder aangegeven kent het jongerenwerk een veelvoud aan doelstellingen, afhankelijk van doelgroep, opdrachtgever en wellicht budgettaire mogelijkheden. Daarnaast spelen uitgangspunten en overige belangen van alle betrokken partijen een grote rol.

¹ Wel degelijk aanwezig maar niet als zodanig door persoon zelf onderkent

a. Het jongerenwerk

Een algemene doelstelling zou echter kunnen zijn:

De -niet op winst- gerichte poging van volwassenen om jeugd in leeftijdsgebonden organisaties in de vrijetijdssector ontspanning te bieden, te vormen en te helpen².

b. het Burgerjaarverslag & collegeprogramma 2006-2009

Het Burgerjaarverslag 2004 beschrijft enkele actiepunten voor 2005/ 2006 op het gebied van de jongeren in de gemeente.

- de gemeente dient meer in contact te treden met jongeren
- Jongeren en ouderen dienen met elkaar in contact te treden om zo over actuele thema's van gedachte te wisselen
- Er dienen jongerenontmoetingsplaatsen te worden gecreëerd, mogelijk bij verenigingen.

In het collegeprogramma 2006-2009 staat aangegeven dat het jongerenwerk een nieuwe impuls dient te krijgen, waarbij tevens gesproken wordt over het oprichten van een jeugdraad als adviesplatform voor aangelegenheden op het gebied van jeugdbeleid.

c. de opdrachtgever

Uit de opdracht van de beleidsambtenaar Jeugd/ Jongerenwerk en de gesprekken die daarop volgden werden de volgende zaken duidelijk:

- de doelgroep (zie 1.1)
- het jaarlijkse budget vanaf 2006³
- deze visie vormt een groeimodel voor de komende vier jaren
- nadruk ligt op activiteiten aanbieden
- vrijwilligers dienen een belangrijke rol te spelen in de aanpak
- ook verenigingen hebben een verantwoordelijkheid in deze
- het aanbod dient in nauwe afstemming met de jongeren zelf plaats te vinden
- maak gebruik van bestaande faciliteiten en netwerken
- de jongerenwerker heeft een centrale, (aan)sturende rol
- het jongerenwerk dient te passen binnen de karakteristieken van Simpelveld/ Bocholtz
- Het jongerenwerk is geen overlastbestrijder!

d. de eerste vrijwilligers

Het prille contact tussen de jongerenwerker, doelgroep en netwerk heeft reeds enkele potentiële vrijwilligers opgeleverd. Deze vrijwilligers hebben aangegeven zich vooral te willen bezighouden met activiteiten van ontspannende aard. Denk hierbij aan een tienerdisco of een sportdag. Naast geestelijke en fysieke inzet heeft een eerste inventarisatie ook mogelijke uitvoeringslocaties opgeleverd.

² Hans van Ewijk, *Methodiek in het jeugdwerk*, Houten/Zaventem, 1992. Hans van Ewijk was in 1992 hoofd van het Informatiecentrum Zorg en Welzijn van het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW).

³ Voor het jaar 2006 staat er in totaal zo'n 15.000 euro gereserveerd voor het Jongerenwerk.

e. de jongeren

Zowel de ervaring van de ambulante werker als haar eerste contacten met de doelgroep leren dat jongeren, gevraagd naar hun wensen en behoeften, moeite hebben om dit duidelijk in woorden te vatten. Vaak blijven de antwoorden, desgevraagd, hangen in de sfeer van “een vette Hardcoreparty” of een avondje karten. De creativiteit van de jongerenwerker en vrijwilligers zal echter een breder spectrum aan activiteiten gaan opleveren. De tijd zal hen vervolgens leren welke activiteiten de jongeren het meeste aanspreken. Dit is altijd weer een kwestie van uitproberen. Na gesprekken met jongeren in Simpelveld heeft de jongerenwerker wel het vertrouwen dat zij in staat zijn vooraf een redelijk weloverwogen keuze te maken uit een aanbod van mogelijke activiteiten.

Uit bovenstaande gegevens kan de volgende doelstelling gedestilleerd worden, inclusief enkele randvoorwaarden.

Doelstelling van het Jongerenwerk in Simpelveld en Bocholtz

Het aanbieden, opzetten, initiëren, mogelijk maken en begeleiden van omgevingsgericht jongerenwerk⁴ voor de jongeren uit Simpelveld en Bocholtz in de leeftijd 12 tot 23 jaar, een uitval kennen op maximaal 3 á 4 leefgebieden en zichtbaar in groepsverband op straat aanwezig zijn.

Voorwaarden:

- hoofdzakelijk gericht op breed activiteiten aanbod
- jeugd nauw betrekken bij keuze in aanbod
- basis wordt gevormd door vrijwilligers
- verenigingen nemen hun verantwoordelijkheid

⁴ Voor uitleg van deze methodiek zie o.a. hfdstk.3.3.1.a uit Jeugd- en Jongerenwerk Nederland van het SGOB (2003)

HOOFDSTUK 2: CIJFERS, GETALLEN EN ANDERE GEGEVENS

Om de visie op het jongerenwerk in Simpelveld te ondersteunen is er onder andere gebruik gemaakt van cijfermateriaal dat op de een of andere manier betrekking heeft op de doelgroep en / of de omgeving. Naast kengetallen over de jongeren zelf is er ook gezocht naar cijfers die mogelijk in een later stadium voor een soort van resultaatmeting gebruikt zouden kunnen worden. Daarvoor is het nu nog te vroeg, maar het levert wel een completer beeld op van de huidige situatie. Ook uit het ambulante werk komen voorzichtig de eerste cijfers over bijvoorbeeld groepssamenstelling, verhoudingen, frequenties e.d.

2.1 Enkele algemene gegevens

Inwoners (peildatum 01-01-2005)⁵

Simpelveld:	5.619
Bocholtz:	5.813
Samen:	11.432

Jongeren⁶

5 tot 10 jaar:	604
10 tot 15 jaar:	704
15 tot 20 jaar:	612
20 tot 25 jaar:	505
man-vrouw:	49%-51%

Aantal verenigingen⁷

Muziek:	min. 8
Sport:	min. 31

Onderwijs⁸

Basisscholen:	2
Voortgezet:	geen

2.2 Cijfers m.b.t. de leefbaarheid en mogelijk verband met jongeren

Als deel van Parkstad is ook de gemeente Simpelveld opgenomen in de Parkstadmonitor. De Parkstadmonitor bevat informatie over de gemeenten, dorpen, wijken en buurten van de regio Parkstad Limburg. De informatie in deze monitor is afkomstig uit bevolkingsenquêtes zoals het Burgeronderzoek Parkstad Limburg en de GGD Gezondheidsenquête. Daarnaast zijn statistische gegevens uit diverse registraties (bijvoorbeeld van gemeenten en politie) opgenomen. Deze monitor vormt dus een prima instrument om onderzoeksresultaten binnen de gemeente over verschillende jaren te vergelijken.

⁵ bron: gemeentegids Simpelveld 2005

⁶ bron: CBS, 2005

⁷ bron: gemeentegids Simpelveld 2005

⁸ bron: gemeentegids Simpelveld 2006

Een vergelijking tussen de cijfers van 2001 en 2005 op gebied van buurt, maatschappelijke participatie en jongerenvoorzieningen levert de volgende resultaten op⁹.

Onderwerp	2001	2005	Ontwik- keling	2005 Parkstad (incl. Nuth)
Sociale cohesie in de buurt (score)	6,5	6,5	+ / -	5,8
Men gaat prettig om met elkaar in deze buurt (in %)	68	69	+	60
Gezellige buurt met veel saamhorigheid (in %)	52	48	-	34
Overlast door jongeren komt vaak voor in de buurt (in %)	8	9	+	18
Maatschappelijke participatie in Sport (%)	42	40	-	31
Maatschappelijke Participatie in Uitgaan (%)	56	50	-	48
Maatschappelijke Participatie in Hobby (%)	31	24	-	18
Maatschappelijke Participatie in Vrijwilligerswerk (%)	34	30	-	27
Werkzoekenden, tot 24 jaar (aantal)	26	38	-	1557
Tevreden over jongerenvoorziening in buurt (%)	15	12	-	15
Tevreden over sportvoorzieningen in buurt (%)	78	73	-	61
Tevreden over buurthuizen in de buurt (%)	33	31	-	47
Vernieling bushokjes in buurt komt vaak voor (%)	16	23	-	20
Rommel op straat komt vaak voor in buurt (%)	9	14	-	22
In deze buurt heb je het goed getroffen (%)	73	65	-	57

Bron: Parkstadmonitor 2005

Korte samenvatting:

Opvallend is dat over de hele lijn de inwoners aangeven dat de omgang met elkaar nog steeds (bijna) even prettig is in de verschillende buurten van Simpelveld en Bocholtz.

Opvallend omdat de leefbaarheid kennelijk onder druk wordt gezet door een gedeelte van de bewoners van diezelfde wijken, namelijk de jongeren.

Vernielingen van bushokjes en rotzooi op straat worden immers, en meer dan eens ook wel terecht overigens, geassocieerd met de rondhangende jeugd.

Opvallend is het verder dat bij een, in verhouding, behoorlijke toename van vernielingen en rommel op straat in combinatie met de ontevredenheid over de jongerenvoorzieningen in de buurt, slechts een geringe toename is in de ervaring van overlast door jongeren, in de buurt.

Het aantal werkzoekenden tot 24 jaar is overigens ook behoorlijk toegenomen (nu zo'n 1,3%), maar in vergelijking met andere Parkstadgemeenten als Landgraaf (2,7%) en Kerkrade (2,5%) nog aan de bescheiden kant.

⁹ alleen relevante cijfers die om bepaalde reden opvallend zijn, worden genoemd.

2.3 Eerste gegevens uit veld- en netwerkonderzoek

Vanaf de start van het project om te komen tot een visie op het Jongerenwerk in Simpelveld heeft een ervaren jongerenwerker van Impuls contact gelegd met zowel groepen jongeren, potentiële vrijwilligers als netwerkpartners uit diverse werkvelden.

De informatie uit deze contacten is overigens wel relatief omdat de contactperiode nog kort is geweest, zo'n 2 maanden.

a. Info vanuit de jongerengroepen

In de eerste helft van 2006 is gestart met het ambulante deel (veldwerk door jeugd- en jongerenwerker). Met name in het eerste kwartaal verliep dit, wegens meteorologische omstandigheden (kou, nat weer) wat moeizaam. Toch zijn er enkele groepen aangetroffen op diverse plekken.

Algemene kenmerken van deze groepen

- grotere groepen tot 15 personen
- leeftijd variërend van 14 tot in de 20 jaar
- wisselend, ook onderling, van samenstelling
- goed aanspreekbaar
- op verschillende plekken terug te vinden
- coöperatief en inventief

De jongeren hebben zelf een redelijk beeld van hun wensen en behoeften op het gebied van vrije tijdbesteding. Van een feestavond tot een weekendje weg, structurele jongerenavond en voorlichting over het een of ander, ideeën zijn er genoeg.

Kenmerkend voor de leeftijdscategorie maar ook voor de pas korte kennismakingsperiode is dat de gesprekken vooral blijven steken op het niveau van groepsgerichte vrijetijdsbesteding. Wil de veldwerker dieper ingaan op individu- of groepsproblematiek, knelpuntsignalering op de diverse leefgebieden, in kaart brengen van latente behoefte, kiezen voor een themagerichte aanpak of een mogelijke doorverwijzing dan is hiervoor meer tijd nodig. Niet zozeer langere ontmoetingen maar vooral een regelmatig contact waarin een wederzijdse vertrouwensband kan worden opgebouwd vormt hiervoor de basis

b. Info vanuit potentiële vrijwilligers

Zowel in Simpelveld als in Bocholtz is er een behoorlijk aantal mensen dat zich graag inzet voor de jeugd in hun woonplaats. Dit zijn mensen uit de doelgroep zelf (jongerenparticipatie in de dop), enkele (toekomstige)uitbaters van horecagelegenheden, vanuit het verenigingsleven, mensen die vanuit hun werkveld met jongeren te maken hebben en betrokken buurtbewoners. Uit gesprekken met deze groepen werd vrij snel duidelijk dat ook deze groep zichzelf vooral bezig ziet op het gebied van vrije tijdbesteding, een niet onbekend verschijnsel onder vrijwilligers.

Mogelijke activiteiten die voorgesteld werden:

- een maandelijkse disco/ feestavond
- een inloopavond
- uitstapjes
- een sportevenement
- heropening van het buitenzwembad
- andere activiteiten die in de loop van de tijd boven komen drijven

Opvallend is overigens wel het niet noemen van pop/overige -muzikale activiteiten. Wellicht zijn de jongerengroepen met deze interesse nog niet gevonden.

Belangrijk aan deze activiteiten is dat ze in ieder geval in de eigen buurt/ wijk plaatsvinden. Mogelijke locaties voor deze activiteiten:

- enkele horecaondernemers hebben hun medewerking reeds toegezegd
- mede vanuit de gemeente kwam het voorstel om verenigingsaccommodaties erbij te betrekken
- op incidentele basis vinden er wel eens jeugdactiviteiten plaats in het Jeugdcentrum, biedt wellicht mogelijkheden.
- Afhankelijk van het jaargetijde zijn er buiten natuurlijk legio mogelijkheden voor uiteenlopende activiteiten. Denk hierbij aan sportvelden waar een toernooi of clinic gegeven kan worden of een beachvolleybaltoernooi op het plein vóór het gemeentehuis.

c. Info vanuit de netwerkpartners

Om het beeld over de jongeren, hun mogelijkheden en beperkingen in Simpelveld waar mogelijk te completeren en nuanceren zijn er gesprekken geweest met het Maatschappelijk Werk, een medewerkster van Bureau Jeugdzorg, een leidinggevende van de Politie en heeft de jongerenwerker vaker contact gehad met de wijkagenten in Simpelveld.

Maatschappelijk Werk

“Een vooruitstrevende gemeente met een echt dorps karakter...”, zo omschrijft een maatschappelijk werkster van Impuls haar werkplek in Simpelveld.

Dit dorps karakter kenmerkt zich bijvoorbeeld door een hechtere gezinsstructuur, een bloeiend verenigingsleven, de inbedding van vrijwilligerswerk in de samenleving en een grote mate van sociale controle.

Binnen een Nederlandse samenleving die sterk individualiseert en verhard, klinken deze kenmerken als muziek in de oren.

Toch is er wel degelijk een keerzijde, al is deze zelfs door instanties als het Maatschappelijk Werk vaak moeilijk als zodanig te herkennen.

Zo worden problemen hier vaak nog binnenskamer opgelost waardoor de hulpbiedende professionals alleen worden geconfronteerd met de gevolgen van de (multi-) problematiek zonder een vinger achter de oorzaken te krijgen. Overleg tussen de verschillende hulpverlenende disciplines dichtbij de bron moet hierin soelaas bieden. Zo maakt het MW deel uit van het ZAT (ZorgAdviesTeam voorbeide basisscholen) en zijn er ideeën m.b.t. schoolmaatschappelijk werk voor BS Simpelveld en BS Bocholtz.

De hechte gezinsstructuur zorgt ervoor dat jongeren gestructureerder opgroeien, een sterke loyaliteit naar hun ouders kennen en een duidelijker beeld hebben van hun toekomst (perspectieven).

Toch kan deze hechtheid ook de nodige druk veroorzaken op jongeren die om welke reden dan ook niet (willen/kunnen) voldoen aan een vastliggend toekomstbeeld. Dit kan leiden tot onzekerheid, vluchtgedrag (denk aan weglopen maar ook aan vluchten in een verslaving..) of een zeer gesloten karakter.

Maatschappelijk Werk onderstreept de noodzaak, zeker gezien de moeite die het kost om in een later stadium nog een vertrouwensrelatie op te bouwen, reeds op vroege leeftijd het leven van de jeugdige binnen te stappen. Schoolmaatschappelijk Werk, ZAT's en het jeugd/jongerenwerk zijn hiervoor passende instrumenten.

Bureau Jeugdzorg:

Om een beeld te krijgen van (gezins-)problematieken die mogelijk spelen bij jongeren in Simpelveld en de relatie naar (groeps)gedrag, wensen, behoeften en het veroorzaken van overlast, is BJZ gevraagd een eenvoudige scan te maken en zo alle zaken die vanuit Simpelveld worden ingebracht, uiteraard anoniem, te bundelen. Het resultaat was verrassend. Het zoeken naar jongeren uit Simpelveld en Bocholtz in de archieven van BJZ had nog het meest weg van het “zoeken van een speld in een hooiberg”. In eerste instantie kwam het systeem op “nul zoekresultaten !!” en pas na lang aandringen en benadering vanuit diverse invalshoeken werden er enkele interventies, een probleemgezin en wat HALT-afdoeningen gevonden. Natuurlijk is ieder probleem waarbij de hulp van BJZ ingeschakeld wordt voor betrokkenen erg vervelend maar in hoofdlijnen was het aantal te verwaarlozen.

Deze bevinding, die overigens ook de medewerkster van BJZ verbaasde, kan twee dingen betekenen.

- a. Opgroeien in Simpelveld of Bocholtz wordt door de jeugd ervaren als een rimpelloos proces waarin de omstandigheden ideaal te noemen zijn en de resultaten haast perfect.
- b. Het “dorpse karakter” en de cultuur van de inwoners zorgt voor een kloof tussen een gemeenschap als Simpelveld en een organisatie als Bureau Jeugdzorg. Enerzijds lost men hier de problemen liever zelf (en liefst binnenskamers) op en anderzijds maakt dit gesloten karakter van de gemeenschap het moeilijk voor een BJZ om te integreren. (een conclusie tot welke eerder het Maatschappelijk Werk al was gekomen)

Na een korte analyse van de opties door BJZ en in een later stadium ook door de politie, mag de conclusie getrokken worden dat mogelijkheid b. het meest voor de hand ligt.

Politie:

Op diverse niveaus is er dialoog gevoerd over de (toestand rondom) de jeugd in Simpelveld met vertegenwoordigers van de Politie. De jongerenwerker heeft regelmatig contact met de wijkagent(en) en op beleidsniveau zijn we uitgenodigd voor een gesprek met de leidinggevende van o.a. deze wijkagenten.

Waar het gesprek met de wijkagenten voornamelijk was gericht op inhoud, welke groepen staan waar en wie ervaart welke overlast, is er op beleidsniveau gesproken over de taken die Politie, Gemeente en Jongerenwerk hebben op het gebied van Jongeren. Hierbij bleek dat de ideeën m.b.t. jongerenwerk van Jongerenwerker en Politie vrij nauw overeenkomen.

- Ook Politie bevestigde de conclusie aan de hand van het bezoek aan BJZ dat Simpelveld van oudsher een “dorps karakter” kent, welke zorgt voor een hoge drempel bij een mogelijke stap richting hulpverlenende instanties. Tijdens het gesprek kwamen enkele complexe “multiprobleem” casussen uit Simpelveld aan het licht die, wanneer geplaatst in een andere gemeente wellicht veel eerder aan het licht waren gekomen.
- Veldwerk biedt voor Jongerenwerk en Politie een uitgelezen kans om samen te werken op het gebied van preventie en signalering. Overleg met de wijkagent(en) is hierbij van cruciaal belang.
- De politie gebruikt de “shortlist” om groepen jongeren te karakteriseren. Deze methode is anders dan de methode van de jongerenwerker. Overleg hiervoor is noodzakelijk voor een juiste afstemming.
- Curatief handelen en handhaven is en blijft een taak van de Politie.

- Een toekomstig JPP, Jeugd Preventie Programma, in Simpelveld kent een leidende rol van Politie en een voedende rol van het Jongerenwerk.
- Door de ontsluiting van platteland en dorpen (een trend die reeds jaren geleden is ingezet) krijgen kleine kernen als Simpelveld en Bocholtz steeds vaker te maken met “stedelijke problematieken als overlastveroorzakend drugsgebruik, drugshandel, excessief geweld en individualisering die weer leidt tot egocentrisch gedrag.
- Door vergroting van de leefwereld van jongeren, denk aan Internet maar ook de toegenomen mobiliteit, komt het wensenpatroon van de “dorpeling” steeds meer overeen met de behoeften van de “stedelijken”. De kleinere kernen beschikken vaak niet of over onvoldoende middelen om tegemoet te komen aan deze snelle modernisering van wensen- en behoeftepatronen. Verveling en vervolgens overlast door de jeugd liggen op de loer.

In het kort kan er worden gesteld dat Politie en Jongerenwerk prima naast elkaar kunnen functioneren in de wijk maar dat er pas een absolute meerwaarde ontstaat bij samenwerking. De jeugd van Simpelveld “moderniseert” snel waardoor er behoefte ontstaat aan een aanpak die haar wortels uit de huidige maatschappij laat voeden. De Politie, een landelijke organisatie met voeding uit het hele land, en het Jongerenwerk, met als taak op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen op gebied van jeugd en jongeren, lijken twee partijen die uitstekend zijn toegerust om naast elkaar en met elkaar de jeugd “te lijf te gaan”.

Wijkagenten:

Vertegenwoordigers van diverse organisaties hebben bevestigd dat Jongerenwerk in Simpelveld zeker geen overbodige luxe is. Vanuit het perspectief van het wensenpatroon van de jongeren zelf maar ook als preventiemiddel, wapen in de strijd tegen overlast en als aanvulling op het zorg- en welzijnbeleid van de gemeente lijkt het dan ook niet de vraag óf er jongerenwerk in Simpelveld moet komen maar hoeveel en op welke manier dit wordt ingezet in een streven naar maximaal rendement en tevredenheid onder de jongeren én de overige inwoners van Simpelveld en Bocholtz. Om een beeld te krijgen van de beleving van deze overige inwoners op het gebied van hangjeugd, overlast en voorzieningen voor eigen jeugd zijn er op inhoudelijk niveau gesprekken geweest met de ogen en oren in de wijk nl. de wijkagenten. Zij belichten de jeugd van Simpelveld vanuit een ander perspectief dat uitgaat van bemiddeling en handhaving wanneer er een overlastmelding binnenkomt of de wet overtreden wordt. Overlastsituaties door jongeren zijn er in Simpelveld niet meer of minder dan in vergelijkbare dorpen. De supermarkthouder vraagt zich wel eens af of zijn klanten zich niet geïntimideerd voelen door die grote groep jongeren voor de deur maar voegt er gelijk aan toe dat hij ook wel begrijpt dat ze toch érgens moeten staan. Er wordt regelmatig een prullenbak of bushokje vernield en er komen jaarlijks enkele tientallen overlastmeldingen van buurtbewoners binnen. Heel vervelend allemaal maar niet excessief of verontrustend. Wel opvallend is dat de jeugd steeds moeilijker lijkt aan te spreken op haar gedrag. Onder de invloed van individualisering en verharding in de maatschappij wordt de kloof tussen jongeren en ordehandhavers groter. Een welbekend cliché komt ook hier aan de orde: “er is geen respect meer voor elkaar!”

Ervaringen uit andere gemeenten hebben inmiddels bewezen dat een jongerenwerker/ veldwerker hierin een brugfunctie kan vervullen. Verder wordt “verveling” aangegeven als één van de mogelijke oorzaken van overlast. Er is weinig te doen voor de jeugd, weinig openbare (lees:gratis én laagdrempelige) voorzieningen naast het bestaande en florerende verenigingsleven. Niet alle jongeren voelen zich immers aangetrokken tot een vereniging of hebben hobby’s in groepsverband. En zij die wel lid zijn en druk zijn met hobby’s hebben ook behoefte aan vrijblijvende, laagdrempelige ontspanning in de eigen omgeving. Ten slotte is uit dit gesprek duidelijk geworden dat alle betrokken partijen een absolute meerwaarde zien in de samenwerking tussen de wijkagenten en veldwerk door de jongerenwerker.

2.4. Samengevat

De eerste ervaringen vanuit het veldwerk zijn positief. De jongeren waarmee contact is gelegd, lijken creatief en coöperatief, een groep vrijwilligers vanuit zowel de doelgroep als vanuit betrokken bewoners heeft zich reeds gemeld en deze vrijwilligers bieden niet alleen inzet maar ook faciliteiten (ondanks een bescheiden activiteitenbudget lijkt er toch een vorm van locatiegebonden jongerenwerk mogelijk te zijn).

De cijfers uit de Parkstadmonitor laten dan wel kwantitatief een negatieve ontwikkeling zien op het gebied van leefbaarheid, de ervaringen van de buurtbewoners bevestigen dit beeld slechts ten dele en dit geeft aan dat er nog voldoende ruimte is om op bedoelde vlakken vooral preventief aan de slag te gaan.

Tegelijk dient aangetekend te worden dat de contacten waaruit deze gegevens gedestilleerd zijn nog pril zijn. Met zowel jongeren als vrijwilligers en netwerkpartners is de veldwerker een eerste fase van kennismaking en wederzijds aftasten ingegaan. Het is nog te vroeg om deze bevindingen als definitief te bestempelen.

Opvallend is echter wel dat alle gesprekken vanuit een positief standpunt hebben plaatsgevonden. Er wordt gedacht vanuit mogelijkheden en kansen in plaats van onmogelijkheden en beperkingen.

HOOFDSTUK 3: ENKELE AANDACHTSPUNTEN

In de komende hoofdstukken gaan we proberen te komen tot een aanpak voor de opzet van jongerenwerk in Simpelveld vanuit de visie van Jongerenwerk onder aansturing van de verantwoordelijke beleidsambtenaar. Keuzes die gemaakt dienen te worden op zowel randvoorwaardelijk als inhoudelijk gebied, zijn benoemd en waar mogelijk voorzien van (sturend) commentaar. Er is gesproken over de doelgroep(en), de omgeving, netwerkpartners, vrijwilligers en andere belanghebbenden en er is, voor zover mogelijk, rekening gehouden met de specifieke situatie van de gemeente Simpelveld. Hiervoor zijn gegevens uit onderzoeken en gemeentelijke dossiers gegraven en zijn er gesprekken met sleutelfiguren gevoerd. Tenslotte heeft de jeugd haar eigen stem op meerdere momenten, tot in de raadszaal aan toe, kunnen laten horen. Echter, behalve deze gegevens zijn er nog enkele andere factoren die een belangrijke rol spelen bij het tot stand komen van een definitief beleid voor het Jongerenwerk. Er is uitdrukkelijk voor gekozen deze factoren geen rol te laten spelen bij het ontwikkelen van deze keuzenotitie omdat deze anders te complex zou worden en in geen verhouding zou staan tot de voorlopige inzet jongerenwerk¹⁰ in de gemeente. Toch zou een notitie over de aanpak van het jongerenwerk het werkveld tekort doen wanneer er met geen woord over zou worden gerept. Het is echter aan de beleidsmakers om de genoemde zaken wel of niet mee te nemen in de beleidsbepalingen.

3.1 Er is meer dan alleen maar Jongerenwerk

Het jongerenwerk is op zichzelf al een complex beleidsaspect maar maakt deel uit van een nog groter geheel, namelijk het Jeugd- en Jongerenwerk dat op haar beurt weer deel uitmaakt van het beleidsterrein Jeugd en Jongeren. Het Jeugd- en Jongerenwerk gaat in principe, sommige gemeenten hanteren een afwijkende bovengrens, over alle jeugd van 0 tot 23 jaar en behelst naast het Jongerenwerk ook Kinderwerk, Kindervakantiewerk, Tienerwerk, Meidenwerk, Jongerenopbouwwerk enz...Het is uiteindelijk van belang dat er voor alle facetten van het Jeugd- en Jongerenwerk aandacht komt omdat op die manier de zorg voor welzijn van de jeugd in de gemeente preventief gewaarborgd kan worden.

Een van de aspecten die het Jongerenwerk tot zo'n complex beleidsterrein maakt is de gelieerdheid aan zoveel andere terreinen. Zo is de invloed van jongerenwerk terug te vinden in het beleidsterrein

- Onderwijs. Denk aan Campus Kerkrade waar een Jongerencentrum in school is geplaatst.
- Voor- en vroegschoolse educatie.
- Financiën. Jongerenwerk, zoals alle welzijnwerk, kost geld.
- Ruimtelijke Ordening. Door vooraf ook ruimte voor jongeren in de openbare ruimte aan te wijzen/ te reserveren kunnen achteraf mogelijk problemen of dure aanpassingen worden voorkomen.
- Openbare orde en Veiligheid. Door te kiezen voor de preventieve aanpak én te luisteren naar de signalen vanuit het jongerenwerk kan er vaak in een vroegtijdig stadium worden ingegrepen.
- Gezondheidszorg. Naast de invoer van de integrale jeugdgezondheidszorg werkt de gemeente aan twee projecten. Op de eerste plaats is er het Netwerk 0-12 jaar waarin beide JGZ-instellingen, Maatschappelijk Werk, BJZ en onderwijs regelmatig bij elkaar komen. Daarnaast wordt er een start gemaakt met een project om overgewicht en de risicofactoren bij jongeren tegen te gaan.

¹⁰ Voorlopig is er immers gekozen voor de inzet van 4 uur Jongerenwerk(ster) per week.

- Andere takken van het Welzijnswerk komen ook bij de uitvoering van jongerenwerk weer aan de orde. Zo wordt er vanuit het jongerenwerk gedaan aan stimulering van Vrijwilligers, liggen er contacten met Buurt- en Opbouwwerk en wordt er zelfs, via intergenerationele projecten, gelonkt naar het Ouderenwerk.

Om te komen tot een compleet Jongerenwerkbeleid zal er dus moeten worden afgestemd met alle van toepassing zijnde beleidsvelden. Een flinke klus waarbij ook keuzes gemaakt moeten worden daar anders de vrees voor een eeuwigdurende conceptfase gegrond zal blijken.

3.2 Jongerenwerk en de Wmo

De Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo) zal vanaf 1 januari 2007 in werking gaan treden. Uitgangspunt van deze nieuwe wet is dat gemeenten de taak hebben om ervoor te zorgen dat alle inwoners zonder belemmeringen kunnen deelnemen aan de samenleving. Iedereen moet hierbij zoveel mogelijk voor zichzelf en elkaar zorgen. Als iemand geen hulp kan regelen - er zijn geen familieleden of vrienden die kunnen helpen en het is te duur om hulp in te huren - kan de gemeente individuele ondersteuning verlenen. De gemeente is verplicht minder valide inwoners de zorg te geven die zij nodig hebben.

Gemeenten hebben de vrijheid om een eigen beleid te voeren en daarom kunnen er verschillen ontstaan tussen gemeenten. Er moet wel altijd aandacht besteed worden aan negen prestatievelden: de wettelijke kaders van de Wmo:

1. bevorderen van sociale samenhang;
2. ondersteunen van jongeren met problemen;
3. informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een psychosociaal probleem;
6. voorzieningen voor mensen met een beperking;
7. maatschappelijke opvang, bijvoorbeeld vrouwenopvang;
8. bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg;
9. verslavingsbeleid.

Wat betekent dit nu voor het Jongerenwerk in Simpelveld?

Allereerst zal bepaald moeten worden welke prestatievelden van toepassing zijn op het Jongerenwerk in Simpelveld. Door hierin keuzes te maken worden de contouren voor wat betreft inhoud en vormgeving van het werk ook duidelijk.

Mogelijke keuzes zijn:

1. bevorderen van sociale samenhang

De gemeente moet zich actief inzetten voor de leefbaarheid in dorpen en buurten, en zo de sociale samenhang vergroten. Dat kan door:

- in elke wijk voorzieningen aan te bieden voor zorg, welzijn, sport en ontspanning. Bijvoorbeeld in of om een wijkcentrum;
- aan te sluiten bij initiatieven van bewoners en verenigingen.

2. ondersteunen van jongeren met problemen

Dit prestatieveld in de Wmo is erop gericht jongeren met een verhoogde kans op schooluitval, crimineel gedrag en ontwikkelingsachterstanden te helpen, en zo te voorkomen dat ze in de problemen raken. Ook ouders met opvoedingsproblemen zijn een aandachtspunt. Dit beleid sluit aan op andere onderdelen van het jeugdbeleid in de gemeente

3. informatie, advies en cliëntondersteuning

De gemeente moet inwoners informatie, advies en ondersteuning geven. Dit hoeft niet altijd individueel gericht te zijn; het kan ook algemene voorlichting zijn. De gemeente heeft niet alleen een verantwoordelijkheid als het gaat om gemeentelijke dienstverlening, maar ook als het gaat om bijvoorbeeld zorg en wonen. Mensen die daar behoefte aan hebben, moeten ondersteuning kunnen krijgen bij keuzes op verschillende levensterreinen. Met name voor sociaal zwakkeren kan dit zinvol zijn.

4. Ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

Een doel van de Wmo is zorgen dat meer mensen actief worden als vrijwilliger. Vrijwilligerswerk wordt daarom gestimuleerd. Het gaat hierbij om alle mogelijke soorten vrijwilligerswerk; dus niet alleen om vrijwilligerswerk in de zorg (.....)

7. Maatschappelijke opvang

Maatschappelijke opvang is crisisopvang, daklozenopvang en vrouwenopvang. Voorbeelden zijn Blijf van m'n lijfhuizen, sociale pensions, passantenverblijven dag- en/of nachtopvang en *opvanghuizen voor thuisloze jongeren*.

Het gaat in alle gevallen om opvang van mensen die door uiteenlopende problemen dak- of thuisloos zijn geworden. Bijvoorbeeld door relatieproblemen, (huiselijk) geweld, een psychiatrische aandoening of geldproblemen. Maatschappelijke opvang omvat niet alleen het (tijdelijk) verlenen van onderdak, maar ook het verstrekken van maaltijden en individuele begeleiding. Waar mogelijk wordt gestreefd naar rehabilitatie: terugkeer naar een zelfstandig en zelfredzaam leven.

9. Verslavingsbeleid

Gemeenten stellen het verslavingsbeleid op, in overleg met betrokken instanties. In dit beleid wordt de maatschappelijke verslavingszorg geregeld. Het gaat niet alleen om drugsverslaving, maar ook om bijvoorbeeld alcoholverslaving en gokverslaving. Verslavingszorg is gericht op het voorkomen van verslavingsproblemen en het bestrijden van overlast door verslaving. De gemeente moet zorgen dat dit beleid in goede samenhang wordt uitgevoerd.

Individuele geneeskundige zorg voor verslaafden blijft de taak van zorgverleners.

In hoeverre de gemeente straks taken uit de verschillende prestatievelden toedicht aan het Jongerenwerk zal voor een groot deel de vorm van dit werk gaan bepalen. Het meest voor de hand ligt de keuze voor nadruk op de gebieden 1, 2 en 3 met een vleugje 4, 7 en 9 uitgaande van de huidige manier van werken binnen het jongerenwerk in de meeste gemeenten.

3.3 Tijden veranderen....

Wie had er 10 jaar geleden gedacht dat we de sociaal zwakkeren uit onze samenleving massaal en publiekelijk gewoon mogen uitlachen (de Tokkies), de gemiddelde Nederlander zich enkele uren per dag druk maakt over de wisselasjes van een totaal onbekende (Real Life Tv) en de jeugd hoofdzakelijk met elkaar communiceert via SMS en MSN?.

We leven nu eenmaal in een tijd waarin sociale, maatschappelijke en technologische veranderingen elkaar in een ongekend tempo opvolgen.

Beleidsmakers daarentegen gaan bedachtzaam en zeer zorgvuldig te werk waardoor het risico bestaat dat de resultaten nauwelijks nog raakvlakken hebben met de realiteit.

Regelmatige onderzoeken en peilingen moeten voorkomen dat er een kloof ontstaat tussen de gedachtewereld van de verantwoordelijke beleidsmakers en de belevingswereld van de jongeren. Zeker op het gebied van jongeren en jongerenwerk is het dan ook zaak om slechts de ruime beleidskaders vast te zetten waardoor de invulling hiervan flexibel blijft.

HOOFDSTUK 4: MOGELIJKE AANPAK EN DE KEUZES

Met een groep welwillende deelnemers, vrijwilligers en professionals én de beschikking over faciliteiten en locaties, zijn de mogelijkheden op het gebied van jongerenwerk legio. Beperkingen zijn er echter ook in de vorm van budget en hiermee samenhangend de inzetbare man/ vrouwkracht.

Heel concreet spreken we over een beschikbaarheid van +/- 4 uur per week professionele inzet jongerenwerk en een activiteitenbudget van zo'n 1000,- euro voor 2006.

Met het bepalen van deze hoogte van het budget zijn er al enkele keuzes vooraf gemaakt. Zo zal:

- het buitenzwembad niet vanuit de "aanpak jongerenwerk" heropend worden en
- zullen er geen door de gemeente beschikbaar gestelde en beheerde ruimten worden aangewezen in de verschillende wijken van de gemeente en zal dus
- het gezicht van het jongerenwerk in Simpelveld en Bocholtz voor een groot deel bepaald worden door de inzet en creativiteit van de jongerenwerker én de vrijwilligers.

Gezien de bevindingen uit het eerder genoemde veldwerk zal dit laatste punt echter, voorlopig althans, geen barrière vormen. Richten we ons op de mogelijkheden dan vallen de keuzes in twee groepen uiteen. Namelijk de beleidsmatige en niet-beleidsmatige/ activiteitgerichte keuzes. Deze twee groepen zijn nauw met elkaar verbonden maar dienen los van elkaar benaderd te worden, daar de verschillende kiezers¹¹ hun eigen benadering, affiniteiten en belangen hebben.

4.1 De beleidsmatige keuzes

Alvorens een opsomming te geven van de verschillende mogelijkheden is het van belang nogmaals te benadrukken dat deze "aanpak Jongerenwerk Simpelveld" uitgaat van een groeiemodel. Zeker gezien de vliegende start zal er nog tijd nodig zijn om een meer definitieve vorm (voor zover jongerenwerk in een definitieve vorm te vatten is) te kiezen. Er is gekozen om, tijdens dit traject alvast te starten met zowel inventarisatie en opbouw als ook met de uitvoering van jongerenwerk. Naar mate de tijd vordert zal de nadruk dan ook steeds meer op de uitvoering en steeds minder op de opbouw komen te liggen.

A. De positie van het Jongerenwerk

Voordat er gesproken kan worden over de vormgeving, taakverdeling, opzet en inhoud van het jongerenwerk en haar werker(s) zal eerst de positie van het jongerenwerk binnen het totaal pakket aan welzijnwerk, en wellicht andere werkvelden binnen de gemeente, duidelijk moeten worden. Deze positiebepaling kan gebeuren aan de hand van het wel of juist niet toekennen van functies die de verschillende disciplines van het jongerenwerk zouden kunnen vervullen.

¹¹ Jongeren, Gemeente, jongerenwerk en vrijwilligers

1. Veldwerk/straathoekwerk

Het jongerenwerk vindt vooral plaats in avonduren, vakanties en weekend op straat om groepen jongeren te ontmoeten. Afhankelijk van de gekozen functie(s) zal de veld-/straathoekwerker zijn/haar positie kiezen.

- *Het jongerenwerk als overlastbestrijder*
gevoed met informatie vanuit Politie, stadswachten, buurtwerkers, Maatschappelijk Werk of gemeente zoekt de jongerenwerker contact met overlastveroorzakende groepen jongeren op straat. Hoofddoel is het terugdringen van overlastgevend gedrag. Dit kan op verschillende manieren zoals het waarschuwen voor mogelijk hardere sancties door Politie, het verwijzen naar een “betere” hangplek, de oorzaken van het veroorzakende gedrag achterhalen en aanpakken of samen met overlastmelders komen tot een oplossing. Resultaten zijn afhankelijk van de gekozen aanpak, groepssamenstelling en het aantal beschikbare uren van de jongerenwerker. De positie van het jongerenwerk is het best te omschrijven als verlengstuk van politie, buurtwerk en andere “overlastbestrijders”.

- *Het jongerenwerk als groepswerker*
Uit eigen inventarisatie, aangevuld door Politie en andere partijen, heeft de jongerenwerker een compleet beeld van de groepen die er op straat te vinden zijn. De groepen worden regelmatig bezocht met als belangrijkste doel om contact te leggen en een vertrouwensrelatie op te bouwen met de jeugd. Deze relatie maakt het vervolgens mogelijk om met groepen én individuen uit de groep te praten over de meest uiteenlopende ervaringen en vragen die langskomen tijdens het proces van volwassen worden.
De jongerenwerker kan vanuit de positie zowel preventief als curatief te werk gaan, heeft een reëel beeld van wensen, behoefte, vragen en bevindingen van dit deel van de jeugd en kan activiteiten ontwikkelen die hierop aansluiten. Hierdoor kan de jongerenwerker fungeren als vraagbaak, spreekbuis en bemiddelaar voor zowel de jeugd als omwonenden, de gemeente, politie of het onderwijs.
De jongerenwerker is gepositioneerd als deel van het straatbeeld maar niét als deel van de groepen.

- *Het jongerenwerk als netwerker*
Vanuit algemene ervaring, en dus minder veldwerk, besteed de jongerenwerker zijn/haar tijd voornamelijk aan het voorbereiden en bijwonen van diverse netwerkoeverleggen die raakvlakken hebben met jongeren en jeugd welzijn. Gestuurd door signalen vanuit deze netwerken, denk hierbij aan overlastproblematiek en individuele probleemgevallen maar ook aan projecten op gebied van gezondheid, sociale cohesie of onderwijs, zal de veldwerker steeds doelgericht de straat op gaan en de betreffende jeugd aanspreken.
Het jongerenwerk is gepositioneerd binnen een aantal netwerken die actief zijn op het gebied van jongeren en jeugd welzijn.

2. Locatiegebonden jongerenwerk

Het jongerenwerk vindt plaats vanuit vooraf bekend gemaakt plaatsen. Afhankelijk van budget en inhoudelijke keuzes moet er worden gezocht naar passende locaties.

- *het jongerenwerk vanuit eigen locatie(s)*
Op een of meerdere plaatsen in de gemeente richt het jongerenwerk ruimtes in die dienen als ontmoetingsplek voor jongeren. Op gezette tijden zal de deur opengaan voor jongeren uit de buurt waarbij straatgroepen extra aandacht dienen te krijgen. Faciliteiten als een bar, pc's, tv e.d. worden door vrijwilligers beheerd. Verder worden er in en vanuit deze locatie activiteiten georganiseerd door werker en/of vrijwilligers. Voordeel is dat deze plek als basis gaat worden ervaren voor jongeren, ze voelen zich er thuis en er ontstaat een vertrouwensrelatie. Vanuit het kostenperspectief is deze optie op dit moment minder aantrekkelijk. Het jongerenwerk is voornamelijk contactgericht.
- *het jongerenwerk vanuit wisselende locaties*
Sportkantine, buurtcafé, jeugdvoorziening of buurthuis, ze kunnen allemaal dienen als ontmoetingsplek voor de jeugd. Ieder met hun specifieke kenmerken zouden deze locaties een rol kunnen spelen in het activiteitenaanbod voor de jongeren. Samen met vrijwilligers zou er een diversiteit aan activiteiten opgezet kunnen worden die meer of minder aansluiten bij de oorspronkelijke functie van de locatie. Voordeel is mogelijk dat de locatie zelf geen geld kost voor het jongerenwerk en dat er, wellicht gedwongen, een diversiteit in aanbod ontstaat. Nadeel is de intensieve voorbereiding, de afhankelijkheid van aanbieders en de wisselende omgeving én deelnemers waardoor het moeilijk is om een vertrouwensrelatie met de jongeren op te bouwen. Het jongerenwerk is voornamelijk activiteitengericht.

B. Rol van de jongerenwerker

De beschikbare vier uur per week bieden de jongerenwerker slechts beperkte mogelijkheden om jongerenwerk neer te zetten in de verschillende wijken en buurten. Ook tussen deelgroepen van de doelgroep zal gekozen moeten worden, dit is echter een activiteitsgerichte keuze. Uiteraard zal de deze rol mede bepaald worden door de positie die voor het jongerenwerk is gekozen.

1. De Jongerenwerker is voornamelijk op straat te vinden. Er wordt contact gelegd met de straatgroepen, een vertrouwensrelatie opgebouwd, groeps- en individuele problemen gesignaleerd en de relatie met de buurt onderzocht. De jongerenwerker heeft zicht op de verschillende netwerken in de gemeente en (ver)wijst jongeren naar activiteiten of dienst-/hulpverlening. Mogelijke resultaatgebieden liggen vooral in de sfeer van individueel welzijn en leefbaarheid in de wijken.
2. De jongerenwerker als organisator van diverse activiteiten.
Vanuit zijn ervaringen én signalen vanuit de doelgroep ontwikkelt de jongerenwerker een activiteitenaanbod dat aansluit bij de wensen.
Vanuit a. een aantal vaste locaties zoals sportkantine of buurthuis/ kroeg óf
b. steeds wisselende locaties afhankelijk van activiteit en deelgroep organiseert de werker diverse activiteiten gericht op een brede doelgroep.
Vrijwilligers worden per activiteit benaderd om op hun affiniteitgebied een steentje bij te dragen.

Er wordt uitgegaan van een vraaggerichte aanpak. Het aantal gerealiseerde activiteiten hangt af van de inzet van de jongerenwerker. Mogelijke resultaatgebieden zijn welzijn op groepsniveau, leefbaarheid in de wijk en jeugdparticipatie.

3. De jongerenwerker fungeert als soort van coördinator in een meer structureel aanbod. In de verschillende wijken¹² komt een activiteitencommissie die zich bezighoudt met inventarisatie van wensen en behoeften en het afstemmen en organiseren van activiteiten vanuit hun wijk/ locatie. Deze activiteitencommissies bestaan uit jongeren, vrijwilligers en locatiehouders onder begeleiding van de jongerenwerker. Deze jongerenwerker zorgt voor de aansturing van de commissies, een goede balans in de verhoudingen tussen deelnemers en mogelijk belanghebbenden, dat zoveel mogelijk verschillende jongeren(groepen) aan bod komen en dus dat het aanbod gevarieerd blijft. Daarnaast draagt de jongerenwerker ook de verantwoordelijkheid voor het financiële gedeelte. Tijdens de activiteiten is de jongerenwerker terug te vinden tussen de jongeren om zo hun belangen te kunnen behartigen. Er wordt uitgegaan van een aanbodgerichte aanpak waarbij het gerealiseerde aantal activiteiten, naast inzet van de jongerenwerker, vooral afhangt van de output van de vrijwilligersgroepen. Mogelijke resultaatgebieden zijn welzijn op groepsniveau (met mogelijk toch ook oog voor het individu), leefbaarheid in de wijk en (jeugd)participatie. De structurele aanpak kan daarnaast ook positieve gevolgen hebben voor sociale cohesie in de wijk. Een verankering van voorzieningen leidt eerder tot acceptatie en maakt een blijvende dialoog mogelijk.

Uiteraard is een combinatie van bovenstaande mogelijkheden denkbaar. Om vervolgens eisen te kunnen stellen aan een mogelijke evaluatie inclusief resultaatmetingen is het kiezen van een structuur, en nog niet zozeer welke, van belang.

C. Aanbod- of juist vraaggericht?

Een andere belangrijke keuze is of het jongerenwerk haar aanbod zelf bepaalt of dat de jongeren uitmaken wat zij uiteindelijk georganiseerd krijgen. Door deze keuze vooraf te maken wordt het beeld maar ook de positie en de rol van het jongerenwerk en haar werker(s) al voor een deel bepaald.

1. aanbodgericht werken door zelf het aanbod van activiteiten en faciliteiten te bepalen heeft het jongerenwerk enkele belangrijke factoren in eigen hand. Zo kan door het kiezen voor bepaalde activiteiten een doelgroep bereikt of juist uitgesloten worden. Ook is er beter zicht op financiële gevolgen, de benodigde vrijwilligers en faciliteiten. Het jongerenwerk kan op het gebied van activiteiten een langere termijnplanning maken. Dit zorgt vervolgens voor een efficiëntere inzet van de werker. Toch kleven er aan deze aanpak ook enkele nadelen. Zo is er het gevaar dat bepaalde jongeren zich buiten gesloten of niet gehoord voelen. De intuïtie en ervaring van de werker kan ook zorgen voor een aanbod dat totaal niet aansluit op de vragen vanuit de groepen. Ten slotte bestaat het gevaar dat de werker nieuwe ontwikkelingen en trends buiten de deur houdt door blind te varen op eigen ideeën.

¹² Mogelijke verdeling zou zijn: kern Simpelveld, kern Bocholtz en de Huls

2. vraaggericht werken

De jongeren zelf maar laten vertellen waar ze behoefte aan hebben zodat het jongerenwerk vervolgens kan organiseren. Het klinkt democratisch en eerlijk maar ook deze werkwijze heeft zo haar negatieve kanten..

Door de jongeren te bevragen op hun wensen en behoeftes is het jongerenwerk in staat om een passend aanbod neer te zetten waarbij op langere termijn aandacht is voor iedereen binnen de verschillende doelgroepen. Belangrijk is hierbij dat de werker goed doorvraagt en oog en oor heeft voor de niet uitgesproken, of latente behoeften. Er zal een divers aanbod ontstaan dat in deze tijd past en zal scoren onder verschillende deelgroepen.

Nadeel van deze aanpak is dat degene die het hardste roept als eerst zijn zin zal krijgen. Sommige jongeren kunnen hun wensen nu eenmaal wat moeilijker onder de aandacht brengen waardoor zij mogelijk buiten de boot vallen.

Daarnaast is het voor de werker moeilijk om een planning te maken want niets is zo wisselend als een groep jongeren en haar behoeften.

Ten slotte heeft deze methode als nadeel dat het laten bepalen van het aanbod mogelijk valse verwachtingen wekt. Immers, wanneer jongeren gevraagd wordt welke activiteit zij het liefst georganiseerd zou willen zien ligt de verwachting voor de hand dat één of meerdere van de keuzes daadwerkelijk zal worden uitgevoerd.

Vraaggericht werken legt een zware taak bij de werker die oog en oor zal moeten hebben voor ieder lid van de doelgroep, zicht moet hebben op de onderliggende wensen, duidelijk moet blijven in het verschil tussen wat gevraagd wordt én geboden kan worden en vanuit de optiek van het werkveld een agogisch verantwoorde rode draad door het programma moet zien te borduren.

Tot zover de, misschien wel belangrijkste, beleidsmatige keuzes. Deze keuzes zullen de komende 4 jaar steeds opnieuw aan de orde komen wanneer het model Jongerenwerk in Simpelveld een maatje gaat groeien. Los daarvan staat de aanpak door de werker zoals die reeds gestart is en voorlopig zal blijven uitzien. De ervaringen die hiermee worden opgedaan zullen bovenstaande keuzes moeten vereenvoudigen

4.2 Activiteitengerichte keuzes

Naast de beleidsmatige keuzes die deels vooraf gemaakt dienen te worden ligt er ook de vraag "hoe nu inhoudelijk het Jongerenwerk vorm te geven". Ook voor deze keuzes geldt uiteraard dat ze mede afhankelijk zijn van het beschikbare budget en in te zetten uren maar enkele oorspronkelijke uitgangspunten dienen helder te zijn om een solide basis te creëren en onduidelijkheid naar elkaar te voorkomen. Verschil met de beleidsmatige keuzes is dat de inhoud geen kwestie is van óf het één óf het ander maar meer weg heeft van een lopend buffet waarbij de gastheer (de gemeente in samenwerking met de Jongerenwerker) een gevarieerd aanbod samenstelt en de gasten (De jongeren in samenwerking met de jongerenwerker) nemen waaraan ze op dat moment behoefte hebben. Toch kan het aangeboden menu niet geheel vrijblijvend samengesteld worden. Het werkveld Jongerenwerk beslaat immers meer dan alleen het organiseren van activiteiten. Sterker nog, de activiteiten zijn vaker middel dan doel voor de werker. Kennismaken, contact leggen, inventariseren, signaleren, doorverwijzen, vertrouwensrelatie opbouwen, aandacht voor latente behoeften, voorlichting, bemiddeling, ondersteuning in het proces naar volwassen worden... Dit zijn wel de belangrijkste opdrachten, en dus doelen, in het werk van de Jongerenwerker en deze opdrachten lopen als een rode draad door het dagelijkse werk van de werker heen. Activiteiten zijn hierbij een belangrijk middel om deze opdrachten te kunnen vervullen.

Nu is de aard van de activiteit uiteraard afhankelijk van de doelstelling(en) die de werker met deze activiteit voor ogen heeft. En deze doelstellingen worden nu bepaald door opdrachtgever, doelgroep en jongerenwerker. Het gewicht dat de opdrachtgever besluit mee te geven aan de verschillende opdrachten zal vooraf bepaald moeten worden omdat dit de insteek en werkwijze van de werker direct beïnvloedt. Een activiteit kan vaak meerdere doelen tegelijk bestrijken, het is dan ook lastig om de mogelijke activiteiten in te delen naar specifieke opdracht. Er volgt dan nu ook een globale opsomming van mogelijke activiteitensoorten met daarbij mogelijke doelen.

a. Grootschalige “incidentele” activiteiten

Denk hierbij aan een busreis naar SixFlags, met 30 man paintballen of een beachvolleybaltoernooi op het plein voor het gemeentehuis.

Belangrijkste doelen zijn hierbij wederzijdse kennismaking, contactleggen en inventariseren. Daarnaast kweekt deze activiteit mogelijk goodwill bij een brede groep jeugd en is het een goede PR-stunt voor zowel het jongerenwerk als de gemeente. Daartegenover staat wel dat het effect van dit soort activiteiten kortdurend is en het veel voorbereiding en dus veel geld kost. Vooral geschikt als opstart in de eerste fase.

b. Wekelijkse / maandelijkse activiteiten

Denk hierbij aan een maandelijkse tienerdisco, open inloop jongerenavond of een wekelijkse thema-avond in het buurthuis.

Belangrijkste doelen hierbij zijn contact leggen, inventariseren en signaleren.

Voldoet aan een actuele vraag, geeft inzicht in (een deel) van de jeugd en biedt de werker de kans zichzelf te profileren.

Dergelijke activiteiten zijn afhankelijk van beschikbare (wisselende) locatie en in te zetten vrijwilligers. Wanneer aan deze twee voorwaarden is voldaan zal de rol van de werker naar de achtergrond verschuiven en rest er wellicht tijd voor betere contactlegging en mogelijk opbouwen van een vertrouwensrelatie op het individuele vlak.

c. Jeugdhuis/ jongerencentrum

Een ruimte, specifiek ingericht voor het ontvangen van jongeren en gericht op het bieden van een vertrouwde en veilige omgeving waar jeugd kan in- en ontspannen. Het centrum is voornamelijk in middag- en avonden geopend.

In een dergelijke locatie kan in principe, afhankelijk van faciliteiten en beschikbare uren beroepskracht/ vrijwilligers, gewerkt worden aan welhaast alle doelen. Er is ruimte voor ontspanning, contactlegging, gesprekken maar ook voor groepsvoorlichting of individueel gerichte info- en advies. De jeugd heeft een vaste en stabiele ontmoetingsplaats en kan zich herkenbaar en als deel van de totale leefomgeving naar buiten toe profileren.

Hoewel deze optie klinkt als een geheel omvattende optie kent ook deze medaille twee zijden.

De realiteit leert dat een dergelijke voorziening niet op iedere jongere evenveel aantrekkingskracht uitoefent. Afhankelijk van sfeer, imago en overige bezoekers zullen jongeren(groepen) wel of niet binnenkomen. Het blijkt heel moeilijk om een brede groep te bereiken. Wanneer de keuze om niet binnen te komen resulteert in het groepsgewijs vóór de deur van de voorziening hangen dan lijkt de jongerenwerker nog verder van huis. Niets immers bevestigt het toch al kwetsbare imago van het jongerenwerk meer dan groepen rondhangende, rokende, blowende en geluidproducerende jeugd voor de deur van het jongerencentrum. Daarnaast betekent een eigen specifieke jongerenruimte een forse aanslag op de beschikbare financiën. Naast een ruimte die moet worden gehuurd/gekocht, toegepaste inrichting en onderhoud (vaak een vergeten post) zal een jongerenwerker, ondersteunt door een stabiel vrijwilligerskader, het centrum moeten bestieren. Ervaring in andere gemeenten leert dat dit runnen van een jongerenvoorziening veel tijd, geld en energie kost.

d. Straathoekwerk

Een heel andere tak van sport binnen het jongerenwerk die om een eigen aanpak vraagt en dan ook haar eigen doelen kent. Afhankelijk van het aantal inzetbare uren kan de jongerenwerker via deze weg een intensief contact onderhouden met de jongeren die aangeven hieraan behoefte te hebben. Daarnaast kan de opdrachtgever en/of de overige netwerkpartners via deze weg bepaalde (jongeren)groepen bereiken.

Op straat zijn jongeren op hun eigen terrein, in hun eigen vertrouwde omgeving. Hun gedrag zal daarom anders zijn dan wanneer ze deelnemen aan activiteiten of het jongerencentrum bezoeken. Daarnaast heeft hun gedrag op straat ook mogelijk bijkomende consequenties. Denk hierbij aan overlast veroorzaken, vernielingen of het oproepen van onveiligheidsgevoelens bij buurtbewoners. De doelen van de straathoekwerker liggen dan ook anders dan bij de eerder genoemde activiteiten van het jongerenwerk. Doelen zijn contactleggen, een vertrouwensrelatie opbouwen, signaleren, doorverwijzen, ondersteunen, bemiddelen en als spreekbuis namens de jeugd fungeren. Al deze doelen zijn op de groepen maar zeker ook op het individu gericht.

De indeling in de vier bovengenoemde categorieën zal niet compleet zijn maar schetst een ruw beeld van de mogelijkheden die de gemeente ter beschikking staan om via het jongerenwerk activiteiten aan haar jeugd aan te bieden.

HOOFDSTUK 5: AAN DE SLAG

Met de tot nu toe verzamelde informatie moet het mogelijk zijn te komen tot een plan van aanpak voor het Jongerenwerk in Simpelveld voor de komende jaren. Om er voor te zorgen dat de plannen ook uitvoerbaar zijn zullen zij getoetst worden aan de jarenlange ervaring van betrokken jongerenwerkers, de verantwoordelijke beleidsambtena(a)r(en) en overige netwerken die zich bezighouden met het welzijn van de jongeren in Simpelveld en Bocholtz. Omdat er in Simpelveld op dit moment geen duidelijke vorm van professioneel gestuurd jongeren(welzijns)werk plaatsvindt¹³ starten we vanuit een nulsituatie en werken de komende jaren toe naar een passende en wellicht zelfs sluitende aanpak¹⁴.

Door vanaf de start te kiezen voor een gefaseerde aanpak kan voorkomen worden dat stappen in dit proces worden overgeslagen. Het is zaak dat betrokkenen zich bewust zijn van de fase waarin de ontwikkeling zich bevindt zodat er niet te vroeg allerlei wederzijdse verwachtingen worden gewekt die later een teleurstelling, of zelfs een breuk in het vertrouwen, tot resultaat hebben.

De tijd die elke fase gaat duren is afhankelijk van de uren inzet van jongerenwerker, beschikbare middelen en aard en bereidheid van jongeren om mee te doen¹⁵.

Daar het jongerenwerk constant onderhevig is aan allerlei veranderingen zal de voorgestelde aanpak geen vast eindpunt kennen maar telkens streven naar de best passende mogelijkheid op een gegeven moment. Er zal dan ook regelmatig bekeken moeten worden of de gekozen aanpak nog aansluit bij de ontwikkelingen in de wereld van de jongeren.

5.1 Fase 1: een eerste wederzijdse kennismaking

Termen als “jongerenwerker” en “jeugdhuis” klinken de meeste jongeren niet onbekend in de oren. Toch zullen ze, wanneer een jongerenwerker de eerste keer op hun groep afstapt, vaak gereserveerd en terughoudend reageren. Een volwassen persoon die, zonder angst of kwaadheid als basis, de groep benadert op “hun eigen” domein wil iets van ze óf is agent. Om deze laatste twee mogelijkheden te ontzenuwen is tijd nodig. De jongerenwerker gaat regelmatig langs bij de straatgroepen, stelt zichzelf en zijn/haar motivatie voor en laat de jongeren de tijd om deze nieuwe situatie te plaatsen. Zij zullen hun ervaringen bespreken in de groep en al snel is de komst van de werker in de hele jongerengemeenschap bekend. Afhankelijk van de aard van de groep gaan er enkele maanden tot wel een jaar voorbij voordat het ijs gebroken is. Over het algemeen kan gesteld worden dat wanneer de groep of vooraanstaande leden hieruit (het idee hebben dat ze...) iets te verbergen hebben, de contactlegging een stuk moeizamer zal verlopen. Het omgekeerde is echter ook lang niet altijd waar!.

Activiteit

- De jongerenwerker gaat regelmatig langs bij alle straatgroepen en legt contact, gaat gesprekken aan en is duidelijk over zijn/haar rol.
- Om de kennismaking te versoepelen en weg te halen uit het territorium van de jongeren kan de werker een groepsactiviteit aanbieden. Een middagje paintball, karten of naar de film (denk ook aan de meisjes uit de groep) heeft vaak een positieve invloed op de onderlinge verhoudingen.

¹³ Uiteraard zijn er in Simpelveld initiatieven op het gebied van jeugd/jongerenwerk te vinden maar deze zijn niet professioneel, vanuit een agogisch, sociaal cultureel oogpunt opgezet. De sinds januari 2006 werkzame jongerenwerker maakt deel uit van de bij deze voorgestelde aanpak.

¹⁴ Hiervoor is echter naast een gezonde dosis ervaring een forse uitbreiding van het budget JJW noodzakelijk

¹⁵ Deze factor is maar tot op bepaalde hoogte te beïnvloeden door inzet en geld. Wanneer jongeren echt niet willen meewerken dan blijven er vanuit Sociaal Cultureel perspectief weinig mogelijkheden. Blijven proberen luidt dan het devies!

Valkuilen

Waak ervoor niet te snel te willen scoren bij de jongeren. Door gelijk te beginnen over beschikbaar budget, nieuwe voorzieningen die door de komst van de werker gerealiseerd zullen worden en andere tijd- en geldroerende activiteiten zullen de jongeren direct geïnteresseerd zijn. Wanneer echter al snel zal blijken dat de beloofde zaken (voorlopig althans) uitblijven¹⁶ dan is het vertrouwen geschaad en zal het heel moeilijk te herstellen zijn. Ben dus als werker maar ook als gemeente of andere partner reëel in je mogelijkheden en besef dat een vraag als “welke van de getoonde plaatjes van een mogelijke hangplek het meest aanspreekt”, de verwachting wekt dat de hangplek van hun keuze er dan ook snel gaat komen.

Op het moment van dit schrijven bevindt het jongerenwerk in Simpelveld zich midden in deze 1e fase. Een ervaren jongerenwerker besteedt zo'n 3 à 4 uur per week, in de avonden, aan contactlegging met de verschillende jeugdgroepen in Simpelveld, Bocholtz en de Huls. Op uitnodiging van de gemeente zijn twee belangrijke (want grote..) jeugdgroepen gevraagd voor een informeel samenzijn in de raadszaal van het Gemeentehuis. Doel van deze bijeenkomst was vooral kennismaking en zicht verkrijgen op elkaanders verwachtingen en wensen richting het nieuw op te starten jongerenwerk. De bijeenkomst was in alle opzichten geslaagd, met een opkomst van maar liefst 25 jongeren, en zal ook zeker zijn vervolg krijgen. De eerste feedback uit zowel het straatwerk als deze bijeenkomst biedt in ieder geval perspectief voor de verdere aanpak.

5.2 Fase 2: werken aan een wederzijdse vertrouwensrelatie

Tijdens de kennismakingsfase zal de werker ongetwijfeld geconfronteerd worden met situaties die hem/ haar voor een dilemma plaatsen. Wanneer een jongere uit de groep waarmee eindelijk contact is gelegd, trots verkondigt net een gloednieuwe MP3speler te hebben gekocht van een vriend voor 5 euro kan de werker kiezen uit verschillende opties die variëren van “Te gek man, heb je er niet nog één voor mijn zusje?” tot “Geef die speler maar aan mij, hij zal wel gestolen zijn en ik ga meteen aangifte doen”. De reactie van de werker zal bepalen welke relatie hij/ zij met de jongeren kan gaan opbouwen. Wordt je “een van hen” of ben je de schoolmeester/ agent die ze komt wijzen op verkeerd gedrag? Zoals zo vaak is ook hier de middenweg “gulden”, althans voor de doelstelling van fase 2, het opbouwen van een vertrouwensrelatie met de jongeren. Waar de grens van het toelaatbare ligt wordt voor een groot deel bepaald door de beroepsethiek, de normen en waarden van de werker. Niet alleen vanuit de jeugd maar ook vanuit de opdrachtgever als ook de netwerkpartners (denk aan bijv. politie) zal er dus vertrouwen moeten zijn in de aanpak van de jongerenwerker.

Activiteiten

- De jongerenwerker bezoekt nog steeds regelmatig de straatgroepen maar heeft inmiddels een beeld van de groepen/personen met een mogelijke ingang. Deze ingang kan liggen op het gebied van gedeelde interesse maar ook bestaan uit een hulpvraag. De werker zal dieper ingaan op specifieke vragen van groep of individu waardoor er langzaam een vertrouwensrelatie kan ontstaan. Een doorverwijzing naar de hulpverlening of hulp bieden in een conflict met buurtbewoners zijn slechts enkele voorbeelden.

¹⁶ Ervaring heeft geleerd dat jongeren snel resultaat willen zien. Wordt de beloofde nieuwe hangplek niet binnen één, hooguit twee, maanden gerealiseerd dan is alle geloof direct verdwenen.

- Om de relatie te versterken en een beeld te krijgen van wat er leeft onder de straatgroepen kan de jongerenwerker, mogelijk in samenwerking met andere partijen, een informele bijeenkomst organiseren waarbij partijen elkaar kunnen bevragen én inlichten over plannen en wensen, ideeën en knelpunten.
- In deze fase wordt de relatie met de wijkagent(en) getest en gesterkt. Kan er open gesproken worden over aangetroffen situaties en jongeren of gebeurt dit op basis van algemeenheid en anonimiteit? Verwacht de wijkagent dat de jongerenwerker direct klaarstaat wanneer er overlast bestreden dient te worden of wordt er in gezamenlijk overleg gekozen voor de (preventieve) langere termijn aanpak? Kunnen er afspraken gemaakt worden over wanneer er nu wel óf geen bekeuring wordt uitgedeeld of houdt de wijkagent in alle gevallen alleen rekening met zijn eigen opdracht, namelijk handhaven en verbaliseren?
Om valse verwachtingen te voorkomen dienen er in deze fase duidelijke afspraken over de rol en positie van de werker gemaakt te worden.
- Naar zijn/ haar opdrachtgever toe kan de werker een eerste beeld schetsen van de op straat aanwezige jeugd(groepen). Mogelijk zelfs dat er al gesproken kan worden over wensen en behoeften die er, jegens het jongerenwerk, onder de jeugd leven. Mochten de eerste contouren duidelijk worden dan kan hiermee alvast rekening worden gehouden in de inhoud van de vervolgaanpak en zelfs al in de begroting voor komend jaar worden weggeschreven.
- Naast vertrouwen komt in deze fase ook wederzijdse interesse en hulpvaardigheid bovendien. De eerste jongeren bieden zich aan om, uiteraard met de fysieke en financiële hulp van de jongerenwerker, een discoavond of een voetbaltoernooi te organiseren. Het is aan de jongerenwerker om te bepalen of de tijd hiervoor al rijp is of dat de vrijwilligers “warm gehouden dienen te worden” voor de nabije toekomst.

Valkuilen

- Nog steeds is de relatie met zowel de jongeren als de netwerkpartners kwetsbaar. Nog steeds zijn verwachtingen snel gewekt en liggen teleurstellingen en dus een aantasting van de kwetsbare relatie op de loer. Ben dus nog altijd voorzichtig met toezeggingen en ben duidelijk in je rol/ positie.
- Ben als opdrachtgever en jongerenwerker vanaf de start bewust van de rol van het jongerenwerk in de gemeente. Niets zo vervelend als een dwalende jongerenwerker en een gemeente die haar plannen en haar positie telkens bijstelt. Natuurlijk leert men al doende maar blijf waken voor een te grote ommezwaai in aanpak of beleid. Onduidelijkheid maakt mensen onzeker en onzekerheid is een slechte basis voor vertrouwen.
- Bang om enthousiaste vrijwilligers kwijt te raken wordt er vaak direct ingegaan op hun ideeën die mogelijk niet passen binnen de gekozen strategie of helemaal niet door de rest van de groep gedragen worden. Ben eerlijk over de gekozen aanpak en de haalbaarheid van de ideeën versus de in te zetten middelen. Op de lange termijn zal deze aanpak succesvoller blijken.

5.3 Fase 3: de structuur vormgeven

Er is een beeld van de aard en wensen van de groepen op straat, middelen zijn beschikbaar, mogelijke partners zijn bekend en de eerste vrijwilligers hebben zich aangemeld. De opdrachtgever heeft een start gemaakt met enkele lange termijntrajecten¹⁷ en de aanwezigheid van de jongerenwerker is doorgedrongen in de meeste lagen van de gemeente. Tijd om het veldwerk uit te breiden met structurele tastbare activiteiten. Deze dienen te passen binnen het budget en gekozen beleid én aan te sluiten op de ideeën die de jongeren hierover hebben uitgesproken.

Activiteiten:

- Vrijwilligers zijn belangrijk voor het jongerenwerk. Afhankelijk van de beschikbare middelen en de doelstellingen vaak zelfs onmisbaar. Daarnaast kan het inschakelen van jongeren als vrijwilliger, de Jeugdparticipatie¹⁸, deel uitmaken van het totale jeugdbeleid van de gemeente. Vrijwilligers zijn er echter in vele vormen. Van bezorgde ouder of betrokken buurtbewoner tot enthousiaste jongere en van 3 maal per week achter de bar in het jongeren centrum tot eenmalige begeleider tijdens een kampeerweekend. Wanneer er vanaf de start van het jongerenwerk wordt gewerkt met de inzet van diverse soorten vrijwilligers zal niet alleen een verruiming van het aanbod mogelijk zijn maar ook een grotere diversiteit in activiteiten. Het werk kan zodanig worden ingericht dat er plaats is voor vrijwilligers naast de beroepskracht¹⁹. In deze fase zal de jongerenwerker naast het reguliere veldwerk meer tijd moeten besteden aan het zoeken naar een passende structuur in het aanbod jongerenwerk. Met de hulp van vrijwilligers kan er bijvoorbeeld een maandelijkse party worden georganiseerd in een zaaltje achter de buurtkroeg of een wekelijkse inloopavond in het buurthuis.

- Rondom een groep of locatie kan nu gedacht worden aan het opzetten van een begeleidingsgroep²⁰. Aan deze groep nemen, buiten vertegenwoordigers uit de betreffende jongerengroep, andere belanghebbenden en vrijwilligers deel. Denk hierbij aan buurtwerkers, buurtbewoners, locatiebeheerders/ eigenaar, wijkagent, stadswacht en overig geïnteresseerde vrijwilligers. Doelstellingen van dergelijke groep zijn er enerzijds op gericht om met een breed draagvlak een uitgebreid aanbod voor jong (en oud?) te realiseren. Door het creëren van breed draagvlak zal er wederzijds begrip gekweekt worden waardoor de objectieve maar zeker ook de subjectieve²¹ overlastbeleving door “hangjongeren” en overige buurtjeugd kan worden teruggedrongen. De rol van de jongerenwerker in deze groepen is van groot belang omdat hij/ zij degene is die, naast een grote kennis van toepasbare methodieken, kiest voor de positieve insteek. Jongeren zijn immers ook gewoon buurtbewoners met recht op een eigen tijdsinvulling²² en plek in de wijk.

¹⁷ Denk hierbij aan het vrijmaken van financiën in de komende begroting, de vergunningaanvraag en het inschakelen van de juiste afdelingen voor creëren van een nieuwe hangplek, een jeugdhuis of andere voorzieningen

¹⁸ Jeugdparticipatie staat al enkele jaren als topprioriteit op de agenda van zowel landelijke als provinciale overheid op uiteenlopende gebieden en met diverse doelstellingen. Kijk maar eens op www.limburg.nl onder kopje Beleidsvoering; Jong zijn in Limburg of www.jeugdparticipatie.info.

¹⁹ Ervaringen wijzen uit dat het achteraf inschuiven van vrijwilligers in reeds bestaande activiteiten de nodige problemen/ knelpunten met zich meebrengt. Advies is dan ook om vanaf de start vrijwilligers in te schakelen.

²⁰ Andere gangbare termen zijn o.a. stuurgroep, activiteitencommissie, jongerenplatform enz.

²¹ Volgens talloze recente landelijke en regionale onderzoeken is het vooral deze subjectieve overlastbeleving die de welzijnsbeleving van mensen aantast.

²² Te vaak wordt er nog alleen gekeken naar de negatieve gevolgen van deze tijdsinvulling voor de volwassen omwonenden en komen er vervolgens ook “activiteiten” die deze gevolgen moeten tegengaan zoals regelmatig de politie bellen, verzamelplekken weghalen, klagen bij elkaar en de gemeente.

Anderzijds kan een begeleidingsgroep, mede door haar brede afvaardiging, recente ontwikkelingen en belevingen in de wijk volgen, bespreken en mogelijk zelfs bijsturen. Onder leiding van een methodisch sterk onderlegde beroepskracht, zoals een jongerenwerker, wordt de verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid in de wijk (deels) teruggelegd bij haar bewoners.

- de Jongerenwerker gaat nu ook werken aan een eigen netwerk. Jongerenwerk is immers meer dan alleen het organiseren van activiteiten voor de jeugd²³. Om breed te kunnen signaleren zijn signalen nodig uit de groepen en individuen (veldwerk en overige activiteiten) maar ook van andere organisaties die zich bewegen op het terrein van de jeugd en jongeren. Vervolgens zal de jongerenwerker de signalen moeten kunnen bundelen en verwerken. Dit verwerken kan gebeuren door zelf actie te ondernemen, de betreffende groep of jongere te stimuleren actie te ondernemen en/ óf (een der) netwerkpartners in te schakelen. De jongerenwerker kan aansluiten bij reeds bestaande samenwerkingsverbanden²⁴ of zelf nieuwe netwerken initiëren.

Valkuilen

- Een vrijwilligerskader is dynamisch. Mensen én wensen veranderen waardoor ook de vaardigheden, interesse, inzetbaarheid en betrouwbaarheid van een vrijwilligersgroep kan veranderen. Neem vrijwilligers nooit aan als een vanzelfsprekend gegeven maar ga uit van een extra waarde die ze kunnen toevoegen²⁵ op dát moment en in dié situatie. Door de vrijwilligers te scholen en goed te begeleiden kan de kwaliteit van het jongerenwerk wel worden vergroot.
- Wordt als jongerenwerk geen verlengstuk van de overige netwerkpartners maar blijf zelf aan de bal zolang het gaat om de belangen van jongeren in de gemeente.
- Het contact met de jongeren blijft eerste prioriteit! Ondanks drukke vergaderingen met netwerkpartners, stuurgroepen, wijkagenten en anderen zal de jongerenwerker de meeste tijd met jongeren door moeten brengen. Alleen zo blijft het wederzijds vertrouwen, dat zo belangrijk is voor de agogische insteek, op peil.

5.4 Fase 4: onderhouden

De tijd voor evaluatie, bezinning en het vruchten plukken van de inzet in de afgelopen jaren is gekomen. Natuurlijk is er in de afgelopen jaren ook geoogst, het nodige bereikt en geëvalueerd maar er is verhoudingsgewijs veel tijd gestoken in het komen tot een eindmodel. De jongerenwerker in dit eindmodel is misschien wel het best te vergelijken met een circusartiest die behoorlijk wat borden op een stokje moet laten ronddraaien. Veldwerk waarin contact wordt gelegd met nieuwe groepen en individuen terwijl het contact met de bekenden onderhouden moet worden, er worden zaken gesignaleerd die op de juiste plek neergelegd worden, op verschillende locaties zijn vrijwilligersgroepen actief met het organiseren van diverse activiteiten, de begeleidingscommissies bespreken ervaringen, knelpunten en mogelijke gaten in het aanbod, de netwerken rondom welzijn en zorg voor de jeugd vragen om signalen en informatie, deze netwerken verwachten ook actie rondom gezamenlijk projecten en doelstellingen, de gemeente benadert het jongerenwerk om leuke "additionele" vakantieactiviteiten te organiseren en de wijkagent vraagt het jongerenwerk om

²³ Natuurlijk maakt het organiseren van activiteiten deel uit van de opdracht maar vaker dan doel zijn activiteiten een middel.

²⁴ In Simpelveld zijn reeds enkele netwerken actief omtrent jeugd en jongeren. Bijvoorbeeld het Zorgteam en op korte termijn een JPP.

²⁵ De omschrijving en de waarde van een product als jongerenwerk mag nooit afhangen van de vrijwilligers alleen. Vrijwilligers kunnen dus geen zelfstandig deel uitmaken van de productomschrijving.

ook eens wat te zeggen tegen dat groepje bij de supermarkt over de rotzooi die ze achterlaten. Het liefst zijn al deze ronddraaiende bordjes aan het eind van het jaar af te rekenen op behaalde resultaten en komen ze regelmatig op een positieve manier in de publiciteit. Deze vergelijking schept wellicht een iets chaotisch beeld van een belangrijk beleidsterrein als het jongerenwerk maar maakt tegelijk wel duidelijk waar in deze fase 4 de aandacht van opdrachtgever en jongerenwerk naar uit moet gaan.

Wanneer er bordjes dreigen ter vallen of zelfs helemaal niet aan het draaien worden gebracht dan kan de opdrachtgever kiezen tussen drie soorten ingrepen

1. de artiest, in dit geval de jongerenwerk, wordt aangespoord om harder te rennen en draaien. Maar ja, ook de jongerenwerker is maar een mens en kent dus z'n grenzen
2. Het aantal bordjes wordt naar beneden bijgesteld. De doelstellingen van het jongerenwerk worden waar nodig aangepast zodat het nieuwe takenpakket met de bestaande inzet te realiseren is.
3. Het aantal artiesten wordt uitgebreid. Er bestaan geen strikte quota voor bijv. het aantal jongerenwerkers of jeugdvoorzieningen per 1000 inwoners maar door naar vergelijkbare gemeenten te kijken kan er wel een globale inschatting worden gemaakt.

Activiteiten:

- de jongerenwerker fungeert nu als een soort van rode draad in de zelf samengestelde structuur. De lijn even aantrekken wanneer er iets dreigt te vallen en laten vieren op de plaatsen waar mensen meer ruimte aankunnen.
- Door de brede informatiestroom kan de jongerenwerker duidelijk gaten in aanbod herkennen en hierop actie ondernemen. De positie in zowel jongerenomgeving als de netwerken moet het mogelijk maken om snel en doeltreffend op te kunnen treden .
- De werker blijft op zoek naar mogelijkheden om het aanbod te realiseren en mogelijk uit te breiden. Subsidies en samenwerkingsverbanden bieden vaak projectmatige kansen om nieuwe zaken te proberen of bestaand aanbod te verbeteren. Het regelmatig opzoeken van de publiciteit speelt hierin een belangrijke rol.

Valkuilen:

- Waak ervoor dat de afstand tussen jongeren en werker niet te groot wordt.
- Blijf op de hoogte en dus origineel in het aanbod.
- Beter concentreren op een klein kwalitatief hoogstaand aanbod dan proberen zoveel mogelijk bordjes aan het draaien te houden.

HOOFDSTUK 6: WAT KOST HET?

Iedere keuze met betrekking tot het starten van jongerenwerk in de gemeente Simpelveld kent drie belangrijke peilers. De beleidsmatige visie, de inhoudelijke aspecten én de financiële mogelijkheden.

Nu is er voorafgaande aan dit stuk reeds het een en ander besproken op ambtelijk en politiek niveau waarbij de eerste twee peilers al (deels) aan de orde zijn geweest.

De beleidsmatige visies en politieke standpunten zijn in grote lijnen duidelijk en kunnen nu worden vergeleken met de inhoudelijke aspecten die in dit schrijven aan de orde komen.

De financiële mogelijkheden van de gemeente Simpelveld, peiler nummer drie, dienen afgezet te worden tegen de kosten van mogelijke keuzes uit dit stuk. Dan pas kan er immers een reële afweging gemaakt worden in aanpak en visie.

In dit hoofdstuk zal inzicht verschaft worden in de diverse kosten die komen kijken bij het opzetten en organiseren van jongerenwerk in haar verschillende verschijningsvormen.

Opgemerkt dient hierbij wel te worden dat deze kosten geen garantie bieden en vaak zijn gebaseerd op schattingen of specifieke situaties.

6.1 De jongerenwerk(st)er

Om jongerenwerk op te zetten en uit te voeren is er op zijn minst één professionele jongerenwerker nodig. Nu klinkt dit best logisch maar toch zijn er altijd weer organisaties die denken dat dit werk ook door een enthousiaste pedagoog, een afgekeurde onderwijzer of een toeschietelijke maatschappelijk werker gedaan kan worden.

Zeker in een situatie waarin er (voorlopig) ruimte is voor slechts enkele uren jongerenwerk dienen deze vakkundig ingevuld te worden. Liefst door een Mbo/Hbo jongerenwerk(st)er, flexibel inzetbaar, bekend met de regio en haar cultuur en met ervaring in het nieuw opstarten van projecten.

De uren

De opdrachtgever van de jongerenwerker is geïnteresseerd in één ding nl. de uitvoering van jongerenwerk. Jongerenwerk op straat, in de kroeg, in een jeugdhuis of het trapveld, het maakt niet zoveel uit wáár er gewerkt wordt als het maar met de jongeren is.

Om dit werk op te zetten en uit te kunnen voeren is er echter meer nodig dan alleen maar werken met de jeugd zelf. Jongerenwerk is een volwaardig takenpakket dat vraagt om een serieuze inzet.

In de beginfase van ieder groter project is communicatie het sleutelwoord.

Door voldoende overleg met opdrachtgever, partners en doelgroep voelt niemand zich gepasseerd of te kort gedaan en is de kans kleiner dat er later allerlei besluiten bijgesteld moeten worden.

Daarnaast is het nuttig om vanaf de start bepaalde gegevens bij te houden om zo resultaten te kunnen meten. Aantal contacten, overzicht van activiteiten en deelnemers, geïnvesteerde uren per wijk of deelproject en aantal uren overleg. Ook is het goed om van belangrijke bijeenkomsten een kort verslag te maken en in archief te houden.

Ten slotte zal de jongerenwerker met jongeren aan de slag moeten. In de beginfase zal de meeste tijd gaan zitten in het actief zoeken en benaderen van diverse groepen en individuen. Op straat, hangplekken, openbare voorzieningen, naar aanleiding van overlastmeldingen of

door het organiseren van activiteiten²⁶, overal zal de jongerenwerker zoeken en boeken (gegevens van de groep bijhouden).

Later zal deze zoektocht geleidelijk overgaan in een be-zoektocht. Regelmatig gaat de jongerenwerker de bekende groepen en locaties langs om contacten te onderhouden, problemen te signaleren, wensen te peilen enz..

Ieder contact vraagt om aandacht, ieder probleem om een oplossing en iedere wens vraagt om uitvoering. Een bekende uitspraak in het jongerenwerk luidt dan ook: "werken levert werk op". Een jongerenwerker die actief op straat aanwezig is ontmoet alleen maar steeds meer mensen, groepen en problemen en houdt zichzelf dus aan de slag.

Los van een gedeelte overheaduren die iedere werker, dus ook de jongerenwerker nodig heeft om het werk professioneel te kunnen doen, is er dus naast de puur uitvoerende uren tijd nodig om het werk voor te bereiden en te sturen. In vaktermen worden dit de voorwaardenscheppende- of voorbereidingsuren genoemd. Afhankelijk van het totaal aantal te werken uren en de opdracht kan er een percentage van deze uren worden toegekend aan ieder uur uitvoerend werk.

Zo is voor ieder uur uitvoering van een inloopavond in het Jongerencentrum een half uur voorbereidingstijd een veelvoorkomende richtlijn.

Ieder uur veldwerk kent een half uur voorbereiding terwijl een grote sportactiviteit een verhouding van één op één of zelfs twee op één kent. Immers, het organiseren van een sportmiddag van vier uurtjes voor 50 jongeren kost, exclusief de werving en inschrijving van deelnemers, zo al een uur of acht.

Ter vergelijking

Het inrichting van het Jongerenwerk in Kerkrade is, mede door de lange historie, moeilijk te vergelijken met de situatie in Simpelveld. Toch laten deze cijfers wel zien wat er aan Jongerenwerk nodig is in een gemeente die haar jongeren serieus neemt.

Jongeren tussen 12 en 23 jaar	
Simpelveld	+/- 1500
Kerkrade	+/- 6500

(Bron: Parkstadmonitor 2006)

Het Kerkraadse Jongerenwerk kent al jaren een bezetting van zo'n 6,2 Fte verdeeld over 4 stadsdelen met ieder o.a. hun eigen jongerencentrum.

Deze jongerenwerkers werken met jeugd van 6 t/m 22 jaar in 3 categorieën te weten Kinderwerk, Tienerwerk en Jongerenwerk waarbij de groep 12 t/m 18+ jaar minimaal de helft van zowel middelen als uren inzet, dus een ruime 3 Fte, kost.

Teruggerekend naar de situatie in Simpelveld zou dit betekenen dat ongeveer ¼ aantal jongeren (6500/ 1500 jongeren) toe zou komen met 0,75 Fte (¼ x 3 Fte) jongerenwerk.

²⁶ Voor het jongerenwerk kunnen georganiseerde activiteiten zowel een middel als een doel zijn. Middel om contact te leggen en aan een vertrouwensrelatie te werken. Doel om het welzijn van jeugd te vergroten door het organiseren van passende activiteiten.

De kosten

Een rondje langs verschillende welzijnorganisaties levert een redelijk beeld op de uurprijs van een jongerenwerker. Gerekend dient te worden met een gemiddelde kostprijs die varieert tussen de 60,- en 90,- euro per uur.

Hoogte van de kostprijs is onder andere afhankelijk van de volgende factoren

- a. prijsafspraken met Gemeente (vaak over het totale aanbod welzijnswerk)
- b. opleiding- en werkniveau van de werker(s)
- c. taakhoud en verantwoordelijkheid van de werker
- d. arbeidstijden van de werker

Bij het tot stand komen van een reële en passende kostprijs dienen de factoren b, c en d te volgen uit de beleid- en inhoudelijke keuzes op het gebied van jongerenwerk en niet omgekeerd!

6.2 De activiteiten

De activiteiten van het jongerenwerk kunnen zowel doel als middel zijn. Ze kunnen dienen als ontspanning van de doelgroep of juist als voorlichting, bijdragen tot een betere relatie met de jongerenwerker of juist meerdere jongerengroepen dichterbij elkaar brengen en halen de jongeren uit hun gebruikelijke omgeving of maken die omgeving juist duidelijk dat er jongerenwerk is.

Jongerenwerk en activiteiten zijn als twee goede vrienden die maar moeilijk zonder elkaar kunnen.

Activiteiten kosten ook geld, afhankelijk van welke activiteit, veel geld. En aangezien ze georganiseerd worden voor een doelgroep die zelf niet of nauwelijks beschikt over de liquide middelen om een substantiële bijdrage te kunnen leveren aan deze activiteiten zal vaak iemand anders moeten bijspringen. Meestal zal dit de opdrachtgever, in casu de gemeente Simpelveld, zijn. Gebruikelijk is dat de gemeente vooraf met het Jongerenwerk een budget afsprekt waarvan de activiteiten georganiseerd dienen te worden, het zgn. activiteitengeld. Het is dus aan de creativiteit van de jongerenwerker, mogelijk i.s.m. de jongeren en vrijwilligers, om zoveel mogelijk aansprekende activiteiten te organiseren binnen het budget. Daarnaast kan er altijd gezocht worden naar sponsors en subsidies maar de jongerenwerker dient van te voren een goede lasten/ batenanalyse te maken van de wervingsactie. Vaak kost een wat kleinere campagne meer dan dat ze opbrengt.

Om de hoogte van het activiteitenbudget te kunnen bepalen is het wellicht interessant om eens wat activiteiten af te zetten tegen de kosten (uit eigen ervaring Jongerenwerk Kerkrade)

Ontspanning

- Busreis naar een gemiddelde bestemming	vanaf 350,- euro per dag
- Entree subtropisch zwembad in bijv. Eindhoven	7,- euro per persoon
- Paintball	vanaf 25,- euro per persoon
- Karten	18,- euro per persoon per 20 min.
- BBQ in het park	vanaf 10,- euro per persoon
- Entree Gaiapark	15,- euro per persoon
- grootse sportdag	min. 500,- euro per dag
- W.A verzekering voor grotere activiteiten	vanaf 3,- euro per persoon
- Annuleringskosten voor bijv. de busreis	50,- euro per keer
- PRkosten, flyers, inschrijfformulieren enz.	25,- euro per maand

Voorlichting e.d.

- Toneelstuk met thema Loverboys (zeer actueel) vanaf 600,- euro per groep
- Hasj- en wietweek (materiaal van Trimbos) vanaf 5,- euro per persoon
- (Ervarings)deskundige inhuren vanaf 35,- euro per uur
- Locatiehuur
- AV-materiaal als beamer, laptop, video enz.

6.3 Andere kosten

Naast de reguliere jongerenwerkuren en het activiteitenbudget worden er, afhankelijk van de beleidskeuzes, nog andere kosten gemaakt. Deze kosten zijn zeer situatiebepaald maar tegelijk wel vaak behoorlijk hoog, zeker in verhouding met het activiteitenbudget en de kosten van de uren jongerenwerk.

Er wordt dan ook, om deze voorzieningen te kunnen realiseren en bekostigen, een beroep gedaan op de creativiteit van de betrokken ambtenaren, op fondsen en organisaties met als doelstelling het welzijn van jongeren financieel te ondersteunen, de toeschietelijkheid van omwonenden en de tomeloze inzet van vrijwilligers.

Het realiseren van grote/ dure voorzieningen kost naast een hoop geld ook veel energie en doorzettingsvermogen.

Dit alles wordt uiteindelijk wel beloond. Door bij de keuze van het project termen als “tijdloos” en “duurzaam” als uitgangspunt te nemen kan de gemeente in de loop van jaren een lappendeken van jeugdvoorzieningen over de wijken spreiden.

De aard van de jeugdvoorzieningen blijft afhankelijk van gekozen beleid en budget.

Indicatieve kosten van mogelijke jeugdvoorzieningen²⁷:

- Een zelfstandige jongerenwerkruimte heeft als kosten per jaar:

- huur
- groot en klein onderhoud
- Gas, water, licht
- afschrijving verbouwingskosten

Een indicatie van de omvang is moeilijk te geven en is afhankelijk van meerdere factoren.

- JOP (JongerenOntmoetingsPlek)

- de Chatbox (zoals in Heerlen recent aangeschaft) 30.000,- euro per stuk
- de HangWam (zoals voor Eygelshoven ontworpen) 5.000,- euro per stuk

- Sport/spelvoorziening

- Pannakooi (vast) 6000,- euro per stuk
- Pannakooi (verplaatsbaar dus denk ook aan opslag) 2500,- euro per stuk
- Skateramp vanaf 5000,- euro

²⁷ Gebaseerd op ervaringscijfers Impuls

6.4 Niet vergeten!!

Naast het feit dat dit soort grote en vaste voorzieningen duur in aanschaf en onderhoud zijn, zorgen zij al in de aanloopfase van het project vaak voor beroering onder de toekomstig omwonenden. Bang voor overlast, rotzooi en mogelijke onveiligheid zullen zij alle middelen aangrijpen om realisatie tegen te gaan, zeker wanneer zij plotseling geconfronteerd worden met een reeds genomen besluit om de voorziening te plaatsen.

Door omwonenden in een zeer vroeg stadium te betrekken bij de opzet en besluitvorming van het project is de kans op een positief resultaat in ieder geval een stuk groter.

Beleg een wijkbijeenkomst met jong én oud, organiseer een buurtschouw en vaardig ten alle tijden belangrijke politici af als een wethouder en/ of de Burgemeester zodat de omwonenden zich ook serieus genomen voelen. Na realisatie van de voorziening zullen zij hieraan immers nog jaren “plezier” beleven.

HOOFDSTUK 7: CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit laatste hoofdstuk zal aan de hand van de gesprekken met jongeren, gemeentebambtenaren, netwerkpartners, potentiële vrijwilligers, gegevens uit onderzoek én eigen ervaringen van zo'n 5 jaar jongerenwerk, enkele aanbevelingen worden gedaan met betrekking tot het opzetten van Jongerenwerk in de gemeente Simpelveld.

7.1 Uren inzet jongerenwerk

Op dit moment is er zo'n 4 uur Jongerenwerk per week in de gemeente Simpelveld. Voor een eerste kennismaking en een korte inventarisatie van de situatie omtrent de jongeren en het jongerenwerk in Simpelveld was dit krap. Door echter bewust te kiezen voor een representatief maar klein gedeelte van de totale doelgroep is er toch een behoorlijk compleet beeld ontstaan van de jongeren in Simpelveld en Bocholtz. Na kennismaking met deze groep en het zoeken naar andere jongeren gaat het Jongerenwerk langzaam een volgende fase in (zie hfdstk. 5.2). Zoals al eens eerder aangehaald creëert de jongerenwerker zijn/ haar eigen werk waaruit steeds meer werk voortkomt.

Eén avond jongerenwerk, dit is de realiteit met de huidige 4 uur inzet, voor een gemeente met de fysieke en inhoudelijke afmetingen van Simpelveld is eenvoudigweg te weinig. Uitgaande van een jongerenwerkinzet die zich dit jaar voornamelijk blijft concentreren op het veldwerk, het (op)zoeken van –en kennismaken met jongerengroepen, zal er minimaal een verdubbeling van het huidig aantal uren nodig zijn.

Daarnaast zullen door dit veldwerk de eerste contacten met buurtbewoners, de wijkagent, vrijwilligers en andere belanghebbenden ontstaan. De eerste jongeren die “vragen” om een doorverwijzing naar Bureau Jeugdzorg, het organiseren van een voetbaltoernooi voor jeugd tegen de Politie, een uitnodiging voor de vergadering van het wijkplatform inzake jeugdoverlast, het vraagt allemaal tijd en in ieder geval een serieuze afweging. Verder is het belangrijk dat de jongerenwerker regelmatig afstemt met de opdrachtgever a.d.h.v. eigen bevindingen en bijgehouden resultaten om zo, waar nodig, bij te kunnen sturen of juist te continueren. Voor deze belangrijke werkzaamheden zijn toch vanaf korte termijn zo'n 2 tot 4 uur per week nodig.

In hoofdstuk 6.1 liet een rekenvoorbeeldje al zien dat voor Simpelveld een inzet van zo'n 0,75 Fte (27 uur p.w.) inzet Jongerenwerk zeker te rechtvaardigen zou zijn. Echter, gezien de financiële situatie waarin de gemeente zich momenteel bevindt, in combinatie met de opstartfase waarin het jongerenwerk zich nog bevindt, kan er wellicht iets “lichter” begonnen worden waarbij ongeveer de helft (12 uur p.w.) het minimaal aanvaardbare zou zijn (om in ieder geval de netgenoemde werkzaamheden uit te kunnen voeren). In het meerjarenbeleid dient uiteindelijk gestreefd te worden naar een invulling van minimaal 0,75 Fte Jongerenwerk voor de gemeente Simpelveld.

Let op: 12 uur jongerenwerk per week als minimuminzet is een “hard criterium”. Het aanbieden van jongerenwerk wekt immers, naast mogelijk verheugen, ook verwachtingen op.

- Verwachtingen bij jeugd (eindelijk wordt er iets voor óns gedaan..)
- Verwachtingen bij ouders (op straat is er ook zicht op onze kinderen)
- Verwachtingen bij de buurtbewoners (misschien dat er eindelijk iets aan die overlast gebeurt)
- Verwachtingen bij Politie (beter inzicht in jeugdgroepsgedrag en mogelijke oorzaken)
- Verwachtingen bij Maatschappelijk Werk (signalen vanuit het Jongerenwerk)

- Verwachtingen van BJZ (doorverwijzingen vanuit het jeugdwerk)
- Verwachtingen bij vrijwilligers (professionalisering van het aanbod)

En als laatste maar zeker niet minst belangrijke: De verwachtingen bij de opdrachtgever, i.c. de gemeente Simpelveld, dat alle bovengenoemde partijen baat zullen hebben bij de ontwikkeling van het jongerenwerk.

De ervaring heeft geleerd dat er door een tekort aan inzet van een absoluut minimaal aantal uren jongerenwerk (in dit geval minder dan 12 uur per week) op middenlange termijn een situatie ontstaat waarbij de verwachtingen van betrokken partijen structureel tekort worden gedaan. Gevolg hiervan is dat zij zich tegen het jongerenwerk zullen keren waardoor het jongerenwerk uiteindelijk meer kwaad dan goed zal doen.

Mocht er toch gekozen worden voor de minder dan noodzakelijke inzet, noem het dan in ieder geval geen Jongerenwerk en schrijf het niet weg onder het Welzijnswerk. Gezien de mogelijkheden die een dusdanig aantal uren biedt ligt de keuze voor een activiteitenbegeleider dan meer voor de hand.

7.2 Budget Jongerenwerk

Komend jaar zal het budget Jongerenwerk voornamelijk aan activiteiten, meer dan aan vaste voorzieningen, besteed gaan worden.

Wederzijdse kennismaking, betrokkenheid van vrijwilligers, buurtbewoners en uiteraard PR zijn hierbij in deze fase het uitgangspunt.

Een advies is om in ieder geval in de drie kernen, Simpelveld, Bocholtz en de Huls één grote(re) activiteit te organiseren met zo'n 1000,- euro budget als uitgangspunt. Daarnaast kunnen er in de loop van het jaar nog gerichte, kleinere activiteiten georganiseerd worden, wellicht op initiatief van jongeren of omwonenden zelf. Voor 2007 zal een activiteitenbudget van zo'n 4000,- euro zeker voldoende zijn.

Ook voor de komende jaren zal dit bedrag gereserveerd dienen te worden om op een professionele manier aan de vragen en behoeften van de jongeren te kunnen voldoen.

Naast het activiteitengeld zal er ook gekeken moeten worden naar de grotere uitgaven voor de "vaste" voorzieningen. Afhankelijk van de beleidsmatige keuzes in de komende jaren worden er in de gemeente nieuwe voorzieningen gerealiseerd en oude gemoderniseerd. Door de voorzieningen breed op te zetten (t.b.v. meer dan één doelgroep) en af te schrijven over meerdere jaren kunnen de kosten beter verteerd worden.

Gelukkig staat de gemeente er niet helemaal alleen voor. Zeker bij de realisatie van grotere, incidentele projecten is het zinvol enkele uren aan fondsenwerving te besteden. Uit eigen ervaring blijkt een kostendekking m.b.t. de realisatie van fysieke voorzieningen tot zo'n 30% mogelijk. Organisaties als het Oranjefonds en Jantje Beton zijn in het verleden toeschietelijke partners gebleken. Ook de Provincie richt wat betreft subsidies op deze doelgroep.

Niet alleen rechtstreeks vanuit het Jongerenwerk moet het initiatief voor nieuwe voorzieningen komen:

- Probeer in de komende jaren meer rekening te houden met de Jongeren bij de realisatie van grote (bouwkundige) projecten.
- Houdt rekening met “natuurlijke” hanglokaties in een nieuw te ontwerpen woonwijk of leg asfalt met belijning op een parkeerplaats i.p.v. klinkers zodat er geskate kan worden.
- De aanwezigheid van jongeren als gebruikers en bewoners van de wijk dient bij de planning een eigen aandachtspunt te zijn.

7.3 Voorzieningen Jongerenwerk

Jongerenvoorzieningen in de wijk dienen net zo vanzelfsprekend te zijn als een hondenuitlaatplaats of een speelplek voor de kinderen.

Los van de te kiezen vorm en plaats kent de weg naar de uiteindelijke realisatie van dit soort voorzieningen echter de nodige hindernissen in de vorm van o.a. toereikend budget, bouwvergunningen, bestemmingsplannen enz. Een voorbereidingstijd van 2 á 3 jaar is dan ook eerder regel dan uitzondering.

Mocht er dus besloten tot het realiseren van een nieuwe voorziening voor de jongeren van Simpelveld, start dan zo spoedig mogelijk met de eerste voorbereidingen.

Betrek mogelijke (steun)fondsen in een vroegtijdig stadium bij de realisatie en zorg voor breed draagvlak onder belanghebbenden zodat deze later geen roet in het eten kunnen gooien.

Laat de keuze voor de precieze plek en vorm van een jongerenvoorziening niet afhangen van één jongerengroep. Tegen de tijd dat de voorzieningen er daadwerkelijk staat is deze groep waarschijnlijk al uit elkaar gevallen, wonen ze op zichzelf of zijn in ieder geval de wensen alweer veranderd.

Neem zelf het initiatief voor de keuzes, in overleg met jongerenwerker en objectieve partijen en betrek jongeren en andere belanghebbenden pas bij de realisatie van het project. Mocht dan blijken dat de gekozen voorziening echt niet kan of haar doel totaal voorbij schiet, dan kan er eenvoudig gekozen worden voor een andere optie zonder mensen teleur te moeten stellen.

Probeer één lijn te kiezen in de planning van de diverse voorzieningen. Kijk vooruit en spreek vooraf over de criteria waaraan de voorzieningen moeten voldoen.

Deze criteria kunnen variëren van wel of juist géén overkapping tot de afstand tussen andere voorzieningen als de supermarkt, een basisschool en elkaar.

Varieer in de mogelijkheden van de voorzieningen, is het doel beweging of juist hangen, en pas de omgeving waarin ze komen aan. Zorg bijvoorbeeld voor goede verlichting bij een hangplek maar plan geen lichtmasten bij een trapveldje waar het ná 21.00 uur rustig moet zijn.

7.4 Ter afsluiting

Zoals reeds enkele malen eerder gesteld is Jongerenwerk een serieus beleidsterrein dat vraagt om een gedegen aanpak. Dat het Jongerenwerk zich met een vrijblijvend aanbod voornamelijk richt op de invulling van de vrije tijd van jeugd mag niet leiden tot een vrijblijvende aanpak of een vrijblijvend beleid.

Het opstellen van een stevig geworteld meerjarig Jeugdbeleid is een complex proces dat de betrokkenheid vraagt van meerdere beleidsvelden. Jeugdbeleid raakt immers meer mensen dan alleen de groep jongeren tussen 12 en 23 jaar.

Alleen door te zorgen voor een breed draagvlak voor het Jeugdbeleid binnen het ambtelijk én het politiek apparaat kan de verankering in het totale gemeentelijk beleid bereikt worden.